

**ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВСТВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

**РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА**

Випуск 9

(січень – березень 2008 р.)

Київ – 2008

УДК 341:061.1ЄС

ББК 67.412(4)

P45

СЕРІЯ «РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА»

*Серію рекомендовано до друку Вченою радою Інституту законодавства
Верховної Ради України (Протокол № 9 від 26 жовтня 2006 р.)*

За загальною редакцією В.О. Зайчука,
Керівника Апарату Верховної Ради України,
академіка АПН України

Реферативний огляд європейського права / За заг. ред.
P45 В.О. Зайчука. – Вип. 9. – К., 2008. – 80 с.

ISBN 966-7024-80-6

Серію «Реферативний огляд європейського права» підготовлено Інститутом законодавства Верховної Ради України з метою оперативного системного інформування державних органів, наукових установ та громадськості щодо прийняття європейських законодавчих актів, розвитку європейської правової доктрини та судової практики ЄС.

Серію розраховано на народних депутатів України, депутатів місцевих рад, працівників секретаріатів комітетів і фракцій Верховної Ради України, помічників-консультантів народних депутатів України, а також фахівців, які працюють у сфері адаптації національного законодавства до норм європейського права.

УДК 341:061.1ЄС

ББК 67.412(4)

ISBN 966-7024-80-6

© Інститут законодавства Верховної Ради України, 2008

РЕЗЮМЕ ЗБІРНИКА

У першому розділі огляду подаються короткі анотації новоухвалених актів Ради Європи. Зокрема, у першому кварталі 2008 року увагу РЄ було зосереджено на питаннях прав та обов'язків опозиції у демократичному парламенті, майбутнього статусу Косова, глобальних змін клімату. Крім того, ряд документів присвячено швидкому й ефективному виконанню рішень Європейського суду з прав людини, а також забезпеченню відеонагляду у публічних місцях.

Другий розділ містить короткі анотації директив, регламентів та рішень інституцій Європейського Союзу, зокрема стосовно приєднання Європейського Співтовариства з атомної енергії до Конвенції про фізичний захист ядерного матеріалу та ядерних об'єктів, інтегрованого запобігання та контролю за забрудненням, перевірок Шенгенської інформаційної системи другого покоління, спільних рамок для реєстрів підприємницької діяльності для статистичних потреб, спільних правил у галузі цивільної авіації, сприяння дотриманню принципів і критеріїв Кодексу поведінки ЄС щодо експорту зброї серед третіх країн. У зазначений період інституціями ухвалені документи, що регулюють питання заснування нових органів, установ та інструментів, зокрема Ради з європейського дослідницького простору, Європейського дорадчого комітету з питань статистики та Європейської консультативної ради зі статистичного управління.

Третій розділ збірника присвячено судовій практиці Європейського суду з прав людини за скаргами проти України. За січень – березень 2008 року Європейський суд ухвалив 19 рішень за скаргами громадян України, що здебільшого стосувалися тривалого невиконання рішень національних судів та затягування судових розглядів.

Четвертий розділ огляду складається з матеріалів щодо ратифікації Лісабонського договору державами – членами ЄС, обговорення Європейським Парламентом Лісабонської стратегії, процесу спрощення законодавства ЄС тощо. Також у цей період увагу інституцій ЄС було зосереджено на проблемі управління зовнішніми кордонами Союзу.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ.....	9
I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ	11
ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ	11
<i>Резолюція 1595 (2008) від 22 січня 2008 р. «Про події, що стосуються майбутнього статусу Косова»</i>	<i>11</i>
<i>Резолюція 1597 (2008) від 23 січня 2008 р. «Про «чорні списки» Ради безпеки ООН та Європейського Союзу»</i>	<i>11</i>
<i>Резолюція 1601 (2008) від 23 січня 2008 р. «Про процедурні рекомендації щодо прав та обов'язків опозиції в демократичному парламенті»</i>	<i>12</i>
<i>Резолюція 1602 (2008) від 24 січня 2008 р. «Про необхідність збереження європейської моделі спорту»</i>	<i>19</i>
<i>Резолюція 1604 (2008) від 25 січня 2008 р. «Про відеонагляд у публічних місцях»</i>	<i>19</i>
<i>Рекомендація 1822 (2008) від 22 січня 2008 р. «Про події, що стосуються майбутнього статусу Косова»</i>	<i>20</i>
<i>Рекомендація 1823 (2008) від 22 січня 2008 р. «Про глобальне потепління та екологічні катастрофи»</i>	<i>20</i>
<i>Рекомендація 1824 (2008) від 23 січня 2008 р. «Про «чорні списки» Ради безпеки ООН та Європейського Союзу»</i>	<i>21</i>
<i>Рекомендація 1828 (2008) від 24 січня 2008 р. «Про зникнення новонароджених дітей для нелегального усиновлення в Європі»</i>	<i>22</i>
<i>Рекомендація 1829 (2008) від 25 січня 2008 р. «Про прикордонне співробітництво»</i>	<i>22</i>
<i>Рекомендація 1830 (2008) від 25 січня 2008 р. «Про відеонагляд у публічних місцях»</i>	<i>23</i>
ДОКУМЕНТИ КОМІТЕТУ МІНІСТРІВ.....	24
<i>Рекомендація CM/Rec(2008)1 від 30 січня 2008 р. «Про врахування тендерних відмінностей у політиці охорони здоров'я»</i>	<i>24</i>
<i>Рекомендація CM/Rec(2008)2 від 6 лютого 2008 р. «Про ефективну спроможність швидко виконувати рішення Європейського суду з прав людини»</i>	<i>24</i>
<i>Рекомендація CM/Rec(2008)6 від 26 березня 2008 р. «Про заходи щодо забезпечення поваги до права на свободу вираження поглядів та інформацію з огляду на використання Інтернет-фільтрів»</i>	<i>25</i>

II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	26
<i>Рішення Комісії від 7 грудня 2007 року про заснування Ради з європейського дослідницького простору (2008/111/ЄС, Євратом)</i>	26
<i>Рішення Комісії від 19 грудня 2007 року про приєднання Європейського Співтовариства з атомної енергії до Конвенції про фізичний захист ядерного матеріалу та ядерних об'єктів (2008/99/ЄС, Євратом).....</i>	26
<i>Директива 2008/1/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 15 січня 2008 року щодо інтегрованого запобігання та контролю за забрудненням (кодифікована версія).....</i>	27
<i>Рішення № 70/2008/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 15 січня 2008 року про безпашперове середовище для митної та торгової сфер.....</i>	27
<i>Регламент (ЄС) № 110/2008 Європейського Парламенту та Ради від 15 січня 2008 року щодо визначення, опису, представлення, маркування та захисту географічних позначень спиртних напоїв, а також скасування Регламенту Ради (ЄЕС) № 1576/89.....</i>	28
<i>Регламент Ради (ЄС) № 189/2008 від 18 лютого 2008 року про перевірки Шенгенської інформаційної системи другого покоління (ШІС II/SIS II).....</i>	29
<i>Рішення Комісії від 20 лютого 2008 року про створення організаційної структури Європейської мережі розвитку села (2008/169/ЄС)</i>	29
<i>Регламент (ЄС) № 177/2008 Європейського Парламенту та Ради від 20 лютого 2008 року про встановлення спільних рамок для реєстрів підприємницької діяльності для статистичних потреб та скасування Регламенту Ради (ЄЕС) № 2186/93.....</i>	30
<i>Регламент (ЄС) № 216/2008 Європейського Парламенту та Ради від 20 лютого про спільні правила у галузі цивільної авіації та створення Європейського агентства з авіаційної безпеки, а також скасування Директиви Ради 91/670/ЄЕС, Регламенту (ЄС) № 1592/2002 та Директиви 2004/36/ЄС.....</i>	30
<i>Регламент Ради (ЄС) № 199/2008 від 25 лютого 2008 року щодо запровадження рамок Співтовариства для збирання, управління та використання даних у секторі рибальства та для підтримки наукових консультацій стосовно Спільної політики щодо рибальства.....</i>	31

<i>Рішення Ради 2008/206/ЮВС від 3 березня 2008 року про визначення 1-бензилпіперазину (BZP) як нової психоактивної речовини, на яку мають поширюватися заходи контролю та кримінально-правові положення.....</i>	<i>32</i>
<i>Рішення № 234/2008/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 11 березня 2008 року про створення Європейського дорадчого комітету з питань статистики та скасування Рішення Ради 91/116/ЄЕС.....</i>	<i>32</i>
<i>Рішення № 235/2008/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 11 березня 2008 року про створення Європейської консультативної ради зі статистичного управління.....</i>	<i>33</i>
<i>Спільні дії Ради 2008/230/СЗБП від 17 березня 2008 року щодо підтримки діяльності ЄС з метою сприяння контролю за експортом зброї, а також принципам і критеріям Кодексу поведінки ЄС щодо експорту зброї серед третіх країн.....</i>	<i>33</i>
<i>Рішення Комісії від 25 березня 2008 року про вимоги щодо вогнебезпеки, що мають відповідати європейським стандартам для сигарет відповідно до Директиви 2001/95/ЄС Європейського Парламенту та Ради (2008/264/ЄС).....</i>	<i>34</i>
III. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ	35
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КОПИЛОВІЧ ТА ІНШІ проти України» від 17 січня 2008 р. (заяви № 1421/03, № 11915/06, № 11922/06 та № 11924/06) ...</i>	<i>35</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЛОПАТЮК ТА ІНШІ проти України» від 17 січня 2008 р. (заява № 903/05 та 120 інших заяв).....</i>	<i>37</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «АРСЕНЕНКО проти України» від 31 січня 2008 р. (заява № 6128/04).....</i>	<i>38</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ДЄДУХ проти України» від 31 січня 2008 р. (заява № 14394/04).....</i>	<i>39</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КАРІМОВ проти України» від 31 січня 2008 р. (заява № 69435/01).....</i>	<i>40</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КОНОТЕНКО проти України» від 31 січня 2008 р. (заява № 7725/04).....</i>	<i>41</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ПРИПЛЯЛО проти України» від 31 січня 2008 р. (заява № 75801/01).....</i>	<i>42</i>

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ФАНДРАЛЮК проти України» від 31 січня 2008 р. (заява № 22775/03)	43
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ФЕДОРЦІ проти України» від 31 січня 2008 р. (заява № 10616/02)	44
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ШАГА проти України» від 31 січня 2008 р. (заява № 39846/04)	45
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КОВАЧ проти України» від 7 лютого 2008 р. (заява № 39424/02).....	46
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «СІДНЕВ проти України» від 7 лютого 2008 р. (заява № 15145/05).....	47
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВОРОТНІКОВА проти України» від 14 лютого 2008 р. (заява №1225/02)	48
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ГІЦКАЙЛО проти України» від 14 лютого 2008 р. (заява № 17026/05)	49
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КОБЄЦ проти України» від 14 лютого 2008 р. (заява № 16437/04).....	50
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «МІТІН проти України» від 14 лютого 2008 р. (заява № 38724/02).....	51
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЦЕРКВА СЕЛА СОСУЛІВКА проти України» від 28 лютого 2008 р. (заява № 37878/02).....	52
IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА.....	55
Неофіційна зустріч міністрів юстиції і внутрішніх справ щодо вирішення питань, які впливають на розвиток законодавства в галузі безпеки ЄС, і питання уніфікації і гармонізації права на національному і загальноєвропейському рівнях.....	55
Неофіційна зустріч міністрів зайнятості, соціальних справ та гендерної рівності щодо надання рівних умов на ринку праці найбільш вразливим соціальним групам, а також Конференція щодо гендерної рівності	58
Звіт Комісії ЄС про виконання Програми спрощення законодавства ЄС.....	62
Форум юстиції.....	64
Спільний семінар Європейської Комісії та Світової енергетичної ради, присвячений обговоренню енергетичного майбутнього	65

<i>Законодавче забезпечення Європейської системи контролю кордонів</i>	<i>66</i>
<i>Представлення Європейською Комісією Щорічної політичної стратегії.....</i>	<i>68</i>
<i>Обговорення Лісабонської стратегії та Лісабонського договору під час пленарного засідання Європейського Парламенту.....</i>	<i>69</i>
<i>Міністерська конференція з проблем управління зовнішніми кордонами ЄС</i>	<i>72</i>
<i>Сесія Європейської Ради, присвячена впровадженню другого етапу Лісабонської стратегії.....</i>	<i>76</i>

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ

Договір ЄС – Договір про заснування Європейського Співтовариства.

Євратом – Європейське Співтовариство з атомної енергії.

Європейська Рада – міждержавна складова Європейського Союзу, до якої входять глави держав чи урядів країн – членів ЄС та Голова Європейської Комісії. Європейська Рада збирається щонайменше двічі на рік під головуванням керівника держави чи уряду держави-члена, що головує в Раді.

Європейське Співтовариство (Співтовариство) – засновано згідно з Римським договором 1957 р. З 1993 р. цей термін було витіснено із загального вжитку терміном «Європейський Союз», тепер він застосовується для позначення держав-членів, які утворюють Європейський Союз.

Європейський Суд – Європейський суд з прав людини.

Європейські Співтовариства – Європейське Співтовариство з Атомної Енергії, Європейське Співтовариство з вугілля та сталі та Європейське Економічне Співтовариство. Внаслідок їх злиття у 1967 р. цими трьома Співтовариствами керують єдині інституції, тому часто їх називають узагальнено «Європейське Співтовариство». Відколи у 2002 р. Європейське Співтовариство з вугілля та сталі припинило існування, фактично залишилось два Європейських Співтовариства.

ЄП – Європейський Парламент. Одна з п'яти інституцій (разом із Радою, Комісією, Судом Європейських Співтовариств та Рахунковою палатою) Європейського Співтовариства. Є асамблеєю представників держав – членів ЄС та обирається прямим загальним голосуванням.

ЄПС – Європейська політика сусідства.

ЄС – Європейський Союз. Заснований згідно з Договором про Європейський Союз 1993 р. (інші назви – Маастрихтський договір, Договір про ЄС або ДЄС).

КМ (Комітет міністрів) – Комітет міністрів Ради Європи.

Комісія (Європейська Комісія) – одна з п'яти інституцій Європейського Співтовариства.

Конституція ЄС – документ, ухвалений у 2003 р. згідно з Договором про запровадження Конституції для Європи.

НАТО – Організація Північноатлантичного договору.

ОЕСР – Організація економічного співробітництва та розвитку.

ПАРЄ – Парламентська асамблея Ради Європи.

Рада (Рада ЄС) – одна з п'яти інституцій Європейського Співтовариства.

РБ ООН – Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй.

РЄ – Рада Європи.

СЕР – Світова енергетична рада.

СОТ – Світова організація торгівлі.

СЗБП – Спільна зовнішня та безпекова політика («другий стовп» Європейського Союзу).

Суд ЄС – Суд Європейських Співтовариств. Одна з п'яти інституцій Європейського Співтовариства.

ЮВС – Договором ЄС визначаються підвалини «архітектури» Європи, що тримається на «трьох стовпах»: Європейських Співтовариствах; спільній зовнішній та безпековій політиці (СЗБП); співпраці у сфері юстиції та внутрішніх справ (ЮВС) (Частина VI Договору ЄС). Метою співпраці у сфері ЮВС є практичне втілення принципу вільного пересування осіб.

I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ

ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ

Резолюція 1595 (2008) від 22 січня 2008 р. «Про події, що стосуються майбутнього статусу Косова»

Resolution 1595 (2008) Developments as regards the future status of Kosovo

У цій резолюції Парламентська асамблея висловила глибоку стурбованість тим, що взаємоприйнятне рішення щодо статусу Косова не досягнуте, і заявила про необхідність знайти можливості обговорення цього питання на основі Резолюції № 1244 Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй (РБ ООН).

ПАРЄ звернулася до РБ ООН з проханням сконцентруватися на пошуку компромісу для того, щоб «Косово не перетворилося на пороховий лъох і не стало балканським замороженим конфліктом».

Асамблея вважає, що слід зважати на ймовірність такого розвитку подій, коли Косівська асамблея вирішить зробити односторонню заяву про незалежність. У такому разі Асамблея закликатиме держави – члени РЄ, які є одночасно державами – членами ЄС, зробити все можливе для вироблення «єдиної позиції» стосовно такого кроку.

ПАРЄ закликала сторони додержуватися обіцянки щодо збереження миру і підтримки діалогу та утриматися від будь-якого підбурювання до насильства.

Парламентарії заявили, що, яким би не було остаточне рішення, Косово повинно залишатися «поліетнічним простором, безпечним для всіх, хто там проживає», де повною мірою застосовуватимуться стандарти Ради Європи у сфері захисту прав людини.

Резолюція 1597 (2008) від 23 січня 2008 р. «Про «чорні списки» Ради безпеки ООН та Європейського Союзу»

Resolution 1597 (2008) United Nations Security Council and European Union blacklists

Цим документом ПАРЄ вкотре підтверджує свою позицію щодо того, що з тероризмом можна і потрібно ефективно боротися

засобами, які забезпечують дотримання та збереження прав людини і верховенства права.

Наголошується, що практика складання ООН та ЄС «чорних списків» задля здійснення адресних санкцій щодо окремих осіб або конкретних груп осіб, підозрюваних у зв'язках з терористами (обмеження права на вільне пересування, «заморожування» активів тощо), грубо порушує права людини на особисту свободу та захист власності. Це не відповідає ідеології як Європейської конвенції з прав людини (ЄКПЛ), так і базових документів, прийнятих ООН та ЄС.

Резолюція містить перелік мінімальних процесуальних норм, що сприяють реалізації основних прав людини та принципу верховенства права. При цьому наголошується, що процесуальні норми, застосовувані Радою Безпеки ООН та Радою ЄС, не відповідають зазначеним мінімальним нормам. Засуджується факт відсутності процедур незалежного перегляду прийнятих рішень та компенсації за порушення прав.

У зв'язку з цим Асамблея закликає всі відповідальні інститути ООН та ЄС виконувати міжнародні зобов'язання щодо захисту прав людини та вдосконалити процесуальні норми, режими адресних санкцій з метою усунення існуючих недоліків.

Резолюція 1601 (2008) від 23 січня 2008 р. «Про процедурні рекомендації щодо прав та обов'язків опозиції в демократичному парламенті»

Resolution 1601 (2008) Procedural guidelines on the rights and responsibilities of the opposition in a democratic parliament

1. «Демократія заснована на праві кожного брати участь в управлінні державними справами; тому вона вимагає існування представницьких інститутів на всіх рівнях і, зокрема, парламенту, в якому представлені всі верстви суспільства і який володіє необхідними повноваженнями, засобами для вираження волі народу через законодавчу діяльність і здійснення нагляду за діяльністю уряду» (Загальна декларація з питань демократії, Міжпарламентський союз, 1997 р.). Політично репрезентативний парламент утілює суспільство в усій його різноманітності і працює, поважаючи плюралізм думок.

2. Розвиток і зміцнення плюралістичної демократії є однією з основних цілей Ради Європи та її Парламентської асамблеї. Держави – члени Організації повинні розробити загальні стандарти і практику щодо розвитку вільної плюралістичної парламентської демократії, а також узгодити засоби її реалізації в національних парламентах. Демократичність парламенту вимірюється засобами, які опозиція або парламентська меншість має в своєму розпорядженні для виконання своїх завдань.

3. Політична опозиція в парламенті і за його межами є найважливішим компонентом демократії, що добре функціонує. Однією з основних функцій опозиції є пропонування більшості, що перебуває при владі, переконливих політичних альтернатив шляхом винесення на суспільний розгляд інших варіантів політичних рішень. Здійснюючи нагляд і критикуючи роботу уряду, що перебуває при владі, постійно оцінюючи діяльність уряду і вимагаючи від нього звітування, опозиція забезпечує прозорість державних рішень і ефективність управління державними справами, захищаючи таким чином суспільні інтереси і не допускаючи зловживань і порушень.

4. Парламентська асамблея вважає, що на рівні національних парламентів слід забезпечити ефективні кроки з виконання її Резолюції 1547 (2007) про стан прав людини і демократії в Європі і, зокрема, тих положень, у яких зазначається, що право на формування політичної опозиції розглядається як ключовий елемент справжньої демократії. Вона також нагадує про свою Резолюцію 1154 (1998) про демократичне функціонування національних парламентів, у якій вона закликає національні парламенти, зокрема, «надати опозиції статус, що дозволяє їй відігравати відповідальну і конструктивну роль (...)».

5. Надання парламентській опозиції статусу, що наділяє її певними правами, сприяє ефективності представницької демократії і формує повагу до політичного плюралізму, забезпечуючи таким чином підтримку громадян і їх довіру до інститутів, що добре функціонують. Створення сприятливої правової і процесуальної бази та матеріальних умов, що дозволяють парламентській меншості виконувати свої функції, є найважливішою передумовою ефективного функціонування представницької демократії. Представники опозиції повинні мати можливість здійснювати свої повноваження в повному обсязі і, принаймні, на таких самих

умовах, що і члени парламенту, які підтримують уряд; вони мають брати активну і ефективну участь у діяльності парламенту і користуватися однаковими правами. Слід забезпечити рівні умови для членів парламенту щодо їх діяльності і привілеїв.

6. Асамблея нагадує, що в Резолюції 1547 (2007) вона закликає опозиційні партії та їх членів не лише висувати вимоги щодо своїх прав і засобів їх реалізації, а й проявляти відповідальність і готовність використовувати їх, докладаючи всіх зусиль для підвищення ефективності парламенту в цілому. Вони не повинні обмежуватися роллю критиків, оскільки цього явно недостатньо.

7. Асамблея вітає той факт, що в цілому ряді національних парламентів питання про процедурні права опозиції наразі набуває політичного звучання. У цьому контексті нагадується про заключні висновки останнього засідання Форуму Ради Європи «За майбутнє демократії» (Стокгольм/Сігтуна, 13–15 червня 2007 р.) стосовно ролі та обов'язків опозиції. Асамблея вважає, що ці висновки мають знайти підтримку на рівні національних парламентів.

8. Існують різні ступені інституціоналізації опозиції у парламентах держав – членів Ради Європи: від неформального визнання в парламентських правилах процедури, коли парламентській меншості надаються певні права, до формального визнання опозиції у конституції держави. Проте незважаючи на різноманітність парламентських систем у Європі всі парламенти держав-членів надають парламентській меншості певні права незалежно від того, згуртована вона навколо політичних груп чи ні. Асамблея зазначає, що поняття парламентської опозиції зазнало змін через модернізацією політичних дискусій. Було розроблено ряд ефективних новаторських форм, що заслуговують на увагу широкої аудиторії. Тому Асамблея вітає наявну нині у ряді парламентів тенденцію, спрямовану на досягнення повного паритету між більшістю та опозицією щодо певних прав незалежно від кількості місць у парламенті.

9. Виходячи з цього Асамблея пропонує парламентам держав-членів переглянути або оновити свої правила щодо прав опозиції або парламентської меншості і закликає їх розробити хартію прав опозиції або визначити статус опозиції у парламенті, спираючись на нижченаведені керівні принципи.

10. Маючи на увазі різноманітність парламентських демократичних інститутів у Європі, Асамблея закликає держави – члени Ради Європи якнайскоріше розпочати роботу з ретельної модернізації демократичних інститутів і адаптації своїх парламентських інститутів до потреб сучасного суспільства. З цією метою державам-членам слід взяти до уваги наведені нижче керівні принципи, а також ефективні форми роботи, що склалися в найбільш новаторських парламентах.

11. Асамблея також пропонує Європейській комісії «За демократію через право» (Венеціанська комісія) вивчити роль опозиції у сучасному демократичному суспільстві.

Керівні принципи щодо прав і обов'язків опозиції у демократичному парламенті

1. Парламентарії повинні здійснювати свої повноваження незалежно. Вони не мають бути зв'язані жодними інструкціями або отримувати імперативний мандат. Ніхто не може дорікати членові парламенту за те, що він відстоює ідеї, що суперечать офіційній політиці уряду або не сприймаються позитивно більшістю населення.

2. Національні парламенти держав – членів Ради Європи визнають такі права опозиції або парламентської меншості:

2.1 свобода висловлювання думки і свобода переконань; представники опозиції користуються свободою слова; вони повинні мати можливість вільно виражати свої ідеї;

2.2 опозиція бере участь у здійсненні нагляду, аналізу і контролю за діями і політикою уряду;

2.2.1 представники опозиції мають право на інформацію; представники опозиції і представники більшості мають право на отримання від уряду інформації в однаковому обсязі;

2.2.2 представники опозиції мають право ставити запитання в письмовій або усній формі та отримувати відповіді на ці запитання;

2.2.3 представникам опозиції надається перевага під час звернення із запитаннями до уряду (зокрема, вони повинні мати право першими ставити запитання і право на більшу кількість запитань, ніж представники більшості);

2.2.4 представники опозиції мають право на інтерпеляцію (усне запитання з подальшою дискусією) і право вносити пропозицію про вотум недовіри;

2.2.5 представники опозиції мають право, за наявності кворуму в одну чверть кількості його/її членів, наполягати на проведенні пленарного засідання парламенту/палати;

2.2.6 представники опозиції мають право з певною періодичністю складати порядок денний пленарних засідань і обирати теми для обговорення, у тому числі законопроекти, внесені представниками опозиції, питання контролю дій уряду і оцінки державної політики та бюджетних витрат; питання, відібрані для обговорення в ці дні, повинні розглядатися в порядку пріоритету;

2.2.7 представники опозиції мають право вимагати проведення дебатів, у тому числі з невідкладних або поточних питань; такі дебати проводяться за наявності кворуму в одну чверть членів;

2.2.8 представники опозиції мають право вимагати створення комітету з розслідування або парламентської місії з питань збору інформації та входити до їх складу; таке рішення ухвалюється за наявності кворуму в одну чверть членів; представник опозиції призначається головою або доповідачем кожного комітету з розслідування або інформаційної місії, створюваних на вимогу представників опозиції або опозиційної політичної групи;

2.2.9 час виступів на пленарних засіданнях має розподілятися відповідно до статусу політичних груп; за певних обставин слід віддавати перевагу рівному розподілу часу для виступів більшості і опозиції незалежно від їх чисельності;

2.3 опозиція має брати участь в організації законодавчої роботи:

2.3.1 представники опозиції мають право брати участь у керуванні роботою парламенту; вони повинні мати доступ до [обійняття] посад заступника голови та інших відповідальних посад в парламенті; склад керівних органів парламенту має визначатися відповідно до принципу пропорційного представництва і відображати політичний склад парламенту/палати;

2.3.2 представники опозиції мають право, за наявності кворуму в одну чверть членів, вимагати проведення позачергової сесії;

2.4 опозиція має брати участь у законодавчій процедурі:

2.4.1 представники опозиції мають право подавати законопроекти і пропозиції із законодавчих питань;

2.4.2 представники опозиції мають право виступати і голосувати під час усіх дискусій;

2.4.3 представники опозиції мають право пропонувати зміни до законодавства;

2.4.4 представники опозиції мають право вносити пропозиції з процедурних питань (щодо зміни запропонованого або затвердженого порядку денного, перевірки наявності кворуму, повернення доповіді в комітет тощо);

2.5 опозиція має брати участь у роботі парламентських комітетів:

2.5.1 посади голів у постійних комітетах розподіляються між парламентськими групами на основі пропорційного представництва; принаймні в одній постійній комісії головою має бути представник опозиції; головування в комітетах, що відповідають за моніторинг діяльності уряду (зокрема, комітет з питань бюджету і фінансів, комітет з питань аудиту або комітет з нагляду за діяльністю служби безпеки), повинно надаватися представникові опозиції;

2.5.2 усі комітети – як постійні, так і тимчасові – мають формуватися на основі пропорційного представництва;

2.5.3 у комітетах представники опозиції повинні мати право на виступ і голосування, право пропонувати зміни до законодавства і право вносити пропозиції з процедурних питань; вони повинні мати можливість додати до доповіді, прийнятої комітетом, особливу думку або доповідь, що відображає позицію меншості;

2.5.4 представники опозиції мають право вимагати проведення слухань у комітеті, які проводяться за наявності кворуму в одну чверть членів;

2.5.5 представники опозиції мають право бути призначеними доповідачами від комітетів; у будь-якому разі

призначення доповідачів у комітетах здійснюється на основі пропорційного представництва;

2.6 опозиція має брати участь в ухваленні політичних рішень; під час ухвалення будь-якого рішення щодо розпуску парламенту має бути з'ясована думка опозиції або парламентської меншості з цього питання;

2.7 опозиція має брати участь в конституційному перегляді законів:

2.7.1 представники опозиції мають право звертатися до конституційного суду або до відповідного юридичного органу і вимагати проведення аналізу ухвалених законів на предмет відповідності конституції;

2.7.2 представники опозиції мають право вимагати проведення аналізу конституційним судом або відповідним юридичним органом законопроектів або парламентських актів на предмет їх відповідності конституції у період до їх ухвалення;

2.7.3 представники опозиції мають право звертатися до рахункової палати щодо її висновків з бюджетних і фінансових питань.

3. Національні парламенти мають надавати у розпорядження політичних груп і окремих представників опозиції адекватні фінансові, матеріальні і технічні ресурси та засоби з метою надання їм можливості належним чином виконувати свої функції і обов'язки. Представники опозиції повинні мати вільний доступ до державних коштів і дотацій; вони повинні мати вільний і безперешкодний доступ до засобів масової інформації, у тому числі державних радіо- і телевізійних каналів, а також до джерел інформації.

4. Положення правил процедури, що стосуються прав членів парламенту і, зокрема, прав представників меншості, не повинні змінюватися після чергових парламентських виборів з метою їх пристосування до результатів виборів.

5. Політична опозиція у парламенті повинна демонструвати політичну зрілість і поводитися як відповідальна конструктивна опозиція, виявляючи взаємну повагу, користуючись своїми правами для підвищення ефективності [роботи] парламенту в цілому.

Резолюція 1602 (2008) від 24 січня 2008 р. «Про необхідність збереження європейської моделі спорту»

Resolution 1602 (2008) The need to preserve the European Sport Model

Цим документом Парламентська асамблея наголошує на безпрецедентному зростанні протягом двох останніх десятиріч комерціалізації певних видів професійного спорту, що становить загрозу європейському демократичному сприйняттю спорту як такого, що є доступним для кожного. У зв'язку з цим Асамблея звернулася до урядів європейських держав з проханням підтримати «Європейську модель спорту», засновану на нероздільних принципах фінансової солідарності і чесності змагання.

Парламентарії привертають увагу до таких скандальних явищ, як торгівля молодими атлетами, корупція, маніпулювання результатами матчів і нелегальні тоталізатори, використання допінгу, прояви расизму і ксенофобії, і вважають, що їх подолання можливе лише за умов тісної співпраці між органами державної влади та європейськими спортивними організаціями.

Асамблея закликає держави – члени РЄ приєднатися до Розширеної часткової угоди щодо спорту (EPAS), а європейські спортивні організації – забезпечити внутрішню демократію, прозорість та належне управління згідно з принципами РЄ.

Резолюція 1604 (2008) від 25 січня 2008 р. «Про відеонагляд у публічних місцях»

Resolution 1604 (2008) Video surveillance of public areas

Цим документом Парламентська асамблея акцентує увагу на проблемі врегулювання окремих питань, пов'язаних з відеонаглядом у публічних місцях.

ПАРЄ, посилаючись на ст. 8 Європейської конвенції з прав людини, що гарантує право на повагу до приватного життя, наголошує, що відеонагляд та обробка його результатів повинні здійснюватися у суворій відповідності до міжнародного права та національного законодавства; його необхідність може бути зумовлена лише міркуваннями національної безпеки та громадського порядку.

У цьому зв'язку рекомендується застосування спеціальних заходів, у тому числі захист «зон приватного життя» від незаконного відеоспостереження, обов'язкове кодування відеоданих тощо. Крім того, з огляду на неоднорідність національних законодавств у цій сфері ПАРЄ закликає держави – члени РЄ дотримуватися «Керівних принципів захисту приватних осіб у зв'язку зі збиранням та обробкою даних за допомогою відеонагляду», прийнятих Європейським комітетом з питань правового співробітництва РЄ у 2003 р.

Рекомендація 1822 (2008) від 22 січня 2008 р. «Про події, що стосуються майбутнього статусу Косова»

Recommendation 1822 (2008) Developments as regards the future status of Kosovo

Цим документом ПАРЄ рекомендує Комітету міністрів енергійно сконцентрувати зусилля на виконанні «стандартів для Косова» з метою зміцнення довіри і сприяння примиренню в умовах напруженої політичної ситуації в краї, що склалася у зв'язку з нездатністю керівництва Сербії та Косова дійти компромісного рішення.

Підкреслюється, що Косово незалежно від його статусу має бути безпечною територією для населення, яке там проживає. Отже, пропонується підтримати зміцнення представництва РЄ та ЄС у Косово задля забезпечення дотримання найважливіших міжнародних норм у сфері прав людини та прав меншин, надання допомоги у процесі проведення реформ.

Рекомендація 1823 (2008) від 22 січня 2008 р. «Про глобальне потепління та екологічні катастрофи»

Recommendation 1823 (2008) Global warming and ecological disasters

Цим документом ПАРЄ закликає держави – члени РЄ скоординувати зусилля для боротьби з глобальним потеплінням на європейському та світовому рівнях, приділяти належну увагу цьому питанню при розробці державної політики у сфері просторового планування, управління водними ресурсами, землекористування та

сільського господарства задля попередження виникнення ризиків таких екстремальних явищ, як повінь або посуха.

Асамблея висловлює вимогу щодо зниження викидів парникових газів на 20–30 % до 2020 р., стабілізації концентрації вуглецю в атмосфері на максимально низькому рівні, а також пропонує довести частку відновлюваних джерел енергії у енергобалансі держав – членів Європейського Союзу до 20 %. Парламентарії рекомендують стимулювати торгівлю квотами на викиди, розвиток та застосування інноваційних технологій у промисловості, надавати податкові пільги виробникам та користувачам енергоресурсів.

Крім того, Комітету міністрів рекомендовано у рамках виконання Угоди про основні ризики¹ працювати над розробкою спільних планів дій щодо подолання проблем зміни клімату, надання допомоги після стихійних лих.

Рекомендація 1824 (2008) від 23 січня 2008 р. «Про «чорні списки» Ради безпеки ООН та Європейського Союзу»

Recommendation 1824 (2008) United Nations Security Council and European Union blacklists

Цей документ доповнює попередньоприйняті акти ПАРЄ стосовно порушень прав людини у зв'язку з практикою ведення «чорних списків» РБ ООН та Європейським Союзом.

Парламентарії пропонують Комітету міністрів РЄ розглянути питання про адресні санкції та звернутися з пропозицією до РБ ООН та Ради ЄС здійснити цілеспрямовані кроки щодо вдосконалення процесуальних норм та існуючих режимів адресних санкцій з метою забезпечення захисту прав людини і принципу верховенства права, що зміцнить довіру до міжнародної боротьби з тероризмом.

Асамблея наполягає на тому, щоб РБ ООН та ЄС виконували судові рішення про занесення осіб до «чорних списків» та надали звіти про заходи щодо припинення порушень, зазначених у доповіді Асамблеї.

¹ European and Mediterranean Major Hazards Agreement (EUR-OPA).

Рекомендація 1828 (2008) від 24 січня 2008 р. «Про зникнення новонароджених дітей для нелегального усиновлення в Європі»

Recommendation 1828 (2008) Disappearance of newborn babies for illegal adoption in Europe

У цьому документі Парламентська асамблея наголошує на необхідності перегляду Гаазької конвенції про міждержавне усиновлення з метою забезпечення гармонізації законодавств і практичних механізмів у цій сфері, включаючи процедуру моніторингу – складання регулярних звітів після усиновлення. При цьому наголошується, що механізм міждержавного усиновлення має застосовуватися лише за умов гарантування поваги до прав дітей («не повинно бути права на дитину») та за відсутності прийняттого внутрішньодержавного рішення щодо влаштування дитини у сім'ю.

Асамблея також зазначила, що недостатньо суворий контроль з боку держави за народжуваністю, відсутність у деяких країнах правил реєстрації дитини при народженні створює підґрунтя для викрадення та продажу дітей за кордон. Парламентарії засуджують практику використання паралельних каналів² постачання дітей за кордон і торгівлі ними, усі угоди, що укладаються за таких умов, а також факти психологічного та економічного тиску на батьків.

ПАРЄ рекомендує Комітету міністрів сприяти ратифікації державами – членами РЄ конвенцій ООН та РЄ щодо прав дітей у контексті явищ, пов'язаних із транснаціональною організованою злочинністю, а також вдосконаленню сімейного та кримінального законодавства для попередження торгівлі дітьми та їх незаконного усиновлення.

Рекомендація 1829 (2008) від 25 січня 2008 р. «Про прикордонне співробітництво»

Recommendation 1829 (2008) Transfrontier co-operation

У цьому документі ПАРЄ наголосила на значенні державно-приватного партнерства та діалогу між політиками і громадянським суспільством у процесі прикордонного співробітництва, яке сприяє

² Йдеться про виїзд вагітних жінок із Східноєвропейських країн на Захід з метою народження дитини та передачі її для усиновлення місцевим громадянам.

європейській інтеграції і створює гарантії належного контролю на кордонах Європейського Союзу.

Підкреслюючи роль Ради Європи як загальноєвропейського форуму для обміну досвідом і джерела політичних імпульсів та нормативних документів (Рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями (1980 р.), Вільнюської декларації про регіональне співробітництво та зміцнення демократичної стабільності у «великій Європі» (2002 р.), Керівних принципів сталого просторового розвитку європейського континенту (2000 р.)), Асамблея робить наголос також на значних зусиллях Європейського Союзу щодо зміцнення нормативно-правової та фінансової основи прикордонного та міжрегіонального співробітництва, у тому числі у рамках Європейського інструмента сусідства та партнерства.

У цілому Асамблея вважає, що РЄ, ЄС, уряди, регіональні та місцеві влади мають підтримати розвиток інноваційних форм співробітництва шляхом розробки адекватних правових інструментів та механізмів фінансування.

Рекомендація 1830 (2008) від 25 січня 2008 р. «Про відеонагляд у публічних місцях»

Recommendation 1830 (2008) Video surveillance of public areas

Цим документом Парламентська асамблея, зважаючи на складність проблеми і необхідність її ретельного вивчення, рекомендує державам-членам дотримуватися «Керівних принципів захисту приватних осіб у зв'язку зі збиранням та обробкою даних за допомогою відеоспостереження», прийнятих Європейським комітетом РЄ з питань правового співробітництва у 2003 р. (див. Резолюцію ПАРЄ 1604 (2008)), а Комітету міністрів РЄ організувати міжнародну конференцію з питань відеоспостереження за участю представників державного, приватного та громадського секторів, що володіють відповідними знаннями та досвідом.

ДОКУМЕНТИ КОМІТЕТУ МІНІСТРІВ

Рекомендація CM/Rec(2008)1 від 30 січня 2008 р. «Про врахування гендерних відмінностей у політиці охорони здоров'я»

Recommendation CM/Rec(2008)1 on the inclusion of gender differences in health policy

Цим документом Комітет міністрів наголошує, що політика у сфері охорони здоров'я у державах – членах РЄ має керуватися загально визнаними правилами, що ґрунтуються на засадах захисту прав людини. Зокрема передбачається, що у процесі формування політики розвитку сфери надання послуг з лікування та моніторингу результатів діяльності в цій сфері слід враховувати гендерні відмінності, оскільки вони спричиняють специфічні медичні потреби та підходи до лікування.

Рекомендовано запровадити на національному та регіональному рівнях комплекс спеціальних заходів науково-аналітичного, інформаційно-просвітницького та практичного характеру для вдосконалення функціонування системи охорони здоров'я в цілому, а також профілактики захворювань та пропаганди здорового способу життя.

Рекомендація CM/Rec(2008)2 від 6 лютого 2008 р. «Про ефективну спроможність швидко виконувати рішення Європейського суду з прав людини»

Recommendation CM/Rec(2008)2 of the Committee of Ministers to member states on efficient domestic capacity for rapid execution of judgments of the European Court of Human Rights

Цим документом Комітет міністрів наголошує на тому, що виконання рішень Європейського суду з прав людини є надзвичайно важливою справою з точки зору дієвого захисту прав людини в державах-членах, і контроль за цим процесом є істотним елементом забезпечення ефективності діяльності Суду.

Підкреслюється необхідність зміцнювання спроможності держав-членів швидко виконувати рішення Суду і пропонується ряд заходів, що сприятимуть досягненню цієї мети.

Зокрема, державам-членам рекомендовано призначити уповноваженого координатора (особу або орган), відповідального

за виконання рішень Суду на національному рівні, який має постійно підтримувати контакти із Судом, вживати необхідних заходів щодо забезпечення виконання всіх рішень Суду та відповідних резолюцій Комітету міністрів, залучаючи до процесу всі органи державної влади, у тому числі парламент.

Рекомендація CM/Rec(2008)6 від 26 березня 2008 р. «Про заходи щодо забезпечення поваги до права на свободу вираження поглядів та інформацію з огляду на використання Інтернет-фільтрів»

Recommendation CM/Rec(2008)6 of the Committee of Ministers to member states on measures to promote the respect for freedom of expression and information with regard to Internet filters

Цим документом Комітет міністрів привертає увагу держав – членів РЄ до необхідності вирішення проблеми досягнення балансу між свободою вираження поглядів та захистом дітей і молоді від шкідливої інформації, що міститься в Інтернеті.

З цією метою КМ рекомендує застосовувати спеціальне програмне забезпечення (Інтернет-фільтри) і запровадити систему заходів для того, щоб державні та приватні органи використовували ці фільтри на законних підставах, дотримуючись принципів збалансованості інтересів та гласності для користувачів.

Ця Рекомендація доповнена Директивами, які містять конкретні настанови для держав-членів щодо цілей використання Інтернет-фільтрів та контролю за ними, особливостей ідентифікації змісту інформації з точки зору захисту дітей від певних шкідливих впливів, особливостей застосування цього програмного забезпечення з боку державних та приватних органів і установ.

II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Рішення Комісії від 7 грудня 2007 року про заснування Ради з європейського дослідницького простору (2008/111/ЄС, Євратом)

Commission Decision of 7 December 2007 establishing the European Research Area Board (2008/111/EC, Euratom)

Цим Рішенням з 1 березня 2008 р. засновується Рада з європейського дослідницького простору (далі – Рада), яка складатиметься з 22 членів – представників наукової спільноти, промисловості та громадянського суспільства.

Рада виконуватиме такі завдання: консультуватиме Європейську Комісію у питаннях реалізації Європейського дослідницького простору, подаватиме висновки щодо реалізації Європейського дослідницького простору на запит Комісії або з власної ініціативи, а також надаватиме Комісії щорічний звіт про поточний стан Європейського дослідницького простору.

Рішення матиме чинність до 29 лютого 2012 р.

Рішення Комісії від 19 грудня 2007 року про приєднання Європейського Співтовариства з атомної енергії до Конвенції про фізичний захист ядерного матеріалу та ядерних об'єктів (2008/99/ЄС, Євратом)

Commission Decision of 19 December 2007 concerning the accession of the European Atomic Energy Community to the Convention on the Physical Protection of Nuclear Material and Nuclear Facilities (2008/99/EC, Euratom)

Цим Рішенням Європейське Співтовариство з атомної енергії приєднується до зміненої Конвенції про фізичний захист ядерного матеріалу та ядерних об'єктів³, учасниками якої є всі держави – члени ЄС. Ця Конвенція є єдиним міжнародним юридично обов'язковим документом у сфері фізичного захисту ядерного матеріалу та ядерних об'єктів при їх використанні, зберіганні та транспортуванні в мирних цілях у межах держав-членів. Конвенція

³ Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу (КФЗЯМ) (The Convention on the Physical Protection of Nuclear Material (CPPNM)) була ухвалена 26 жовтня 1979 року у Відні (Австрія) та набрала чинності 8 лютого 1987 р. У липні 2005 р. з метою консолідації її положень до Конвенції було внесено зміни, які досі не набрали чинності.

також передбачає розширення співпраці між державами-учасницями, зокрема стосовно заходів швидкого реагування з метою визначення місцезнаходження та повернення викраденого або контрабандного ядерного матеріалу, а також запобігання та боротьби зі злочинами, пов'язаними з ядерним матеріалом чи об'єктами.

Директива 2008/1/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 15 січня 2008 року щодо інтегрованого запобігання та контролю за забрудненням (кодифікована версія)

Directive 2008/1/EC of the European Parliament and of the Council of 15 January 2008 concerning integrated pollution prevention and control (Codified version)

Метою Директиви є досягнення інтегрованого запобігання та контролю за забрудненням, спричиненим діяльністю підприємств важкої промисловості.

Цим документом визначаються заходи, спрямовані на запобігання, а також, за можливості, зменшення викидів у повітря, воду та ґрунт, що виникають внаслідок зазначеної діяльності.

У Додатку I до Директиви встановлено категорії промисловості, щодо яких вона має застосовуватися, а саме: енергетика, виробництво та обробка металу, мінеральна та хімічна промисловість, а також переробка та утилізація промислових відходів.

Директива набирає чинності на 20-й день з дати її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Рішення № 70/2008/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 15 січня 2008 року про безпаперове⁴ середовище для митної та торгової сфер

Decision No 70/2008/EC of the European Parliament and of the Council of 15 January 2008 on a paperless environment for customs and trade

Цим Рішенням запроваджується перехід на електронні митні системи, що сприятиме полегшенню документообігу в митній та торговій сферах.

Електронні митні системи мають спростити імпорتنі та експортні процедури, зменшити адміністративні витрати, виробити

⁴ Йдеться про відмову від паперового та перехід на електронний документообіг.

єдиний підхід до контролю за рухом товарів через кордони, забезпечити належне стягнення всіх митних зборів, безперервність потоку даних між країнами імпорту та експорту тощо.

На виконання цього Рішення держави – члени ЄС разом з Європейською Комісією повинні: до 15 лютого 2011 р. – ввести в дію спільні митні портали для економічних операторів, що міститимуть інформацію, необхідну для здійснення митних операцій у всіх державах-членах; до 15 лютого 2013 р. – створити та впровадити інтегроване тарифне середовище для зв'язку з іншими імпортно-експортними системами; до 15 лютого 2011 р. – спільно з Групою з митної політики розробити єдині пункти доступу та єдине вікно обслуговування для економічних операторів.

Рішення набирає чинності на 20-й день з дати його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Регламент (ЄС) № 110/2008 Європейського Парламенту та Ради від 15 січня 2008 року щодо визначення, опису, представлення, маркування та захисту географічних позначень спиртних напоїв, а також скасування Регламенту Ради (ЄЕС) № 1576/89

Regulation (EC) No 110/2008 of the European Parliament and of the Council of 15 January 2008 on the definition, description, presentation, labelling and the protection of geographical indications of spirit drinks and repealing Council Regulation (EEC) No 1576/89

З метою подальшої систематизації законодавства Співтовариства, яким регулюється сектор спиртних напоїв, а також враховуючи необхідність захисту традиційних методів їх виробництва, цим Регламентом встановлюються чіткі критерії та правила виробництва, опису, представлення та маркування спиртних напоїв та захисту їх географічних позначень. Регламент застосовується до всіх вироблених у ЄС (у тому числі призначених для експорту) або третіх країнах спиртних напоїв, що розміщуються на ринку Співтовариства.

Цим документом також скасовується Регламент Ради (ЄЕС) № 1576/89.

Регламент набирає чинності на 7-й день з дати його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та вступає в дію з 20 травня 2008 р.

Регламент Ради (ЄС) № 189/2008 від 18 лютого 2008 року про перевірки Шенгенської інформаційної системи другого покоління (ШІС II/SIS II)⁵

Council Regulation (EC) No 189/2008 of 18 February 2008 on the tests of the second generation Schengen Information System (SIS II)

На виконання Регламенту Ради (ЄС) № 2424/2001 від 6 грудня 2001 року про розробку Шенгенської інформаційної системи другого покоління (ШІС II) цим Регламентом передбачають процедури, вимоги та правила, викладені у Додатку, для проведення перевірок щодо функціонування ШІС II. Перевірки мають бути проведені з огляду на технічні та функціональні вимоги, визначені у правових інструментах ШІС II. Крім того, передбачається оцінювання таких нефункціональних вимог, як трудомісткість, доступність та ефективність ШІС II.

За результатами перевірок Комісія має регулярно надавати звіти про поточні фази перевірок у державах-членах.

Регламент набирає чинності на 3-й день з дати його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Рішення Комісії від 20 лютого 2008 року про створення організаційної структури Європейської мережі розвитку села (2008/169/ЄС)

Commission Decision of 20 February 2008 setting up the organisational structure for the European Network for Rural Development (2008/169/EC)

Цим Рішенням засновується Координаційний комітет Європейської мережі розвитку села (далі – Мережа), який допомагатиме Комісії у підготовці та імплементації дій, що є завданнями Мережі та встановлені у статті 67 Регламенту Ради (ЄС) № 1698/2005.

Основними завданнями Координаційного комітету, який складатиметься з 69 членів, є підтримка національних мереж та ініціатив міждержавного співробітництва. Комітет очолює представник Комісії.

⁵ 18 лютого 2008 р. Радою ухвалено аналогічне Рішення про перевірки Шенгенської інформаційної системи другого покоління (ШІС II/SIS II) (2008/173/ЄС), положення якого дублюють положення анотованого Регламенту, за винятком того, що його ухвалено на виконання Рішення Ради 2001/886/ЮВС від 6 грудня 2001 року.

Рішення вступає в дію у день його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Регламент (ЄС) № 177/2008 Європейського Парламенту та Ради від 20 лютого 2008 року про встановлення спільних рамок для реєстрів підприємницької діяльності для статистичних потреб та скасування Регламенту Ради (ЄЕС) № 2186/93

Regulation (EC) No 177/2008 of the European Parliament and of the Council of 20 February 2008 establishing a common framework for business registers for statistical purposes and repealing Council Regulation (EEC) No 2186/93

Цим Регламентом запроваджуються спільні рамки для складання державами-членами гармонізованих реєстрів підприємницької діяльності як інструментів для підготовки та координування статистичних оглядів та джерел інформації для статистичного аналізу масштабів підприємницької діяльності в рамках ЄС.

До реєстрів мають бути внесені всі підприємства та групи підприємств, що здійснюють економічну діяльність, та їх місцеві стандартизовані одиниці згідно з номенклатурою територіальних одиниць для статистичних потреб, як визначено у Додатку до Регламенту (ЄЕС) № 696/93.

Також цим документом скасовується Регламент (ЄЕС) № 2186/93.

Регламент набирає чинності на 20-й день з дати його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Регламент (ЄС) № 216/2008 Європейського Парламенту та Ради від 20 лютого про спільні правила у галузі цивільної авіації та створення Європейського агентства з авіаційної безпеки, а також скасування Директиви Ради 91/670/ЄЕС, Регламенту (ЄС) № 1592/2002 та Директиви 2004/36/ЄС

Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council of 20 February 2008 on common rules in the field of civil aviation and establishing a European Aviation Safety Agency, and repealing Council Directive 91/670/EEC, Regulation (EC) No 1592/2002 and Directive 2004/36/EC

Основною метою цього Регламенту є запровадження та підтримання уніфікованого високого рівня безпеки цивільної авіації в Європі, а також запровадження єдиних правових рамок для

всіх «акторів» внутрішнього авіаційного ринку ЄС та сприяння вільному руху товарів, осіб та послуг. Для досягнення зазначених цілей зокрема створюється Європейське агентство з авіаційної безпеки (далі – Агентство), а також передбачається підготування, ухвалення та уніфікована імплементація відповідного законодавства національними авіаційними органами держав-членів та визнання свідоцтв, ліцензій, схвалень та інших документів, наданих щодо пристроїв, персоналу та організацій згідно з цим Регламентом. Агентство відкрите для участі третіх країн Європи.

Регламент застосовується до проектування, виробництва, обслуговування та функціонування аеронавігаційних пристроїв, їх складових частин і приладів, а також залученого до цих процесів персоналу та організацій.

Також цим документом скасовуються: Директива Ради 91/670/ЄЕС, Регламент (ЄС) № 1592/2002 та Директива 2004/36/ЄС.

Регламент набирає чинності на 20-й день з дати його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу», за винятком окремих статей, як визначено у його статті 70.

Регламент Ради (ЄС) № 199/2008 від 25 лютого 2008 року щодо запровадження рамок Співтовариства для збирання, управління та використання даних у секторі рибальства та для підтримки наукових консультацій стосовно Спільної політики щодо рибальства

Council Regulation (EC) No 199/2008 of 25 February 2008 concerning the establishment of a Community framework for the collection, management and use of data in the fisheries sector and support for scientific advice regarding the Common Fisheries Policy

Цим Регламентом встановлюються правила щодо збирання та управління біологічними, технічними, екологічними та соціо-економічними даними у секторі рибальства, а також використання цих даних у рамках Спільної політики щодо рибальства (далі – СПР) для цілей наукового аналізу. З цією метою запроваджуються багаторічні програми Співтовариства (в рамках яких діятимуть національні програми зі збирання зазначених даних), перша з яких розрахована на три роки.

Крім того, Регламентом закріплені положення щодо покращання наукових консультацій, необхідних для імплементації СПР.

Цей Регламент набирає чинності на 7-й день з дати його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Рішення Ради 2008/206/ЮВС від 3 березня 2008 року про визначення 1-бензилпіперазину (BZP)⁶ як нової психоактивної речовини, на яку мають поширюватися заходи контролю та кримінально-правові положення

Council Decision 2008/206/JHA of 3 March 2008 on defining 1-benzylpiperazine (BZP) as a new psychoactive substance which is to be made subject to control measures and criminal provisions

Згідно з цим Рішенням та відповідно до національного законодавства держави-члени мають вжити необхідних заходів для поширення на 1-бензилпіперазин (BZP) заходів контролю, враховуючи небезпеку, яку може становити ця речовина, а також кримінально-правових санкцій, дотримуючись зобов'язань згідно з Конвенцією ООН 1971 року про психотропні речовини.

Рішення набирає чинності з наступного дня після дати його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Рішення № 234/2008/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 11 березня 2008 року про створення Європейського дорадчого комітету з питань статистики та скасування Рішення Ради 91/116/ЄЕС

Decision No 234/2008/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 2008 establishing the European Statistical Advisory Committee and repealing Council Decision 91/116/EEC

Цим Рішенням створюється Європейський дорадчий комітет з питань статистики (далі – Комітет), який надаватиме допомогу Європейському Парламенту, Раді та Комісії у координуванні стратегічних цілей та пріоритетів політики Співтовариства щодо статистичної інформації. Комітет забезпечуватиме належне врахування вимог користувачів статистичною інформацією та витрат, понесених суб'єктами, які виробляють та надають цю інформацію. Комісія проводитиме консультації з Комітетом на початковій стадії підготовки статистичної програми Співтовариства.

⁶ 1-бензилпіперазин (BZP) – синтетична речовина, стимулятор центральної нервової системи, що на початку 2000-х рр. набув популярності у деяких країнах як легальна альтернатива амфетаміну та метамфетаміну.

Рішенням № 234/2008/ЄС скасовується Рішення Ради 91/116/ЄЕС.

Це Рішення набирає чинності з 15 червня 2008 р.

Рішення № 235/2008/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 11 березня 2008 року про створення Європейської консультативної ради зі статистичного управління

Decision No 235/2008/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 2008 establishing the European Statistical Governance Advisory Board

Цим Рішенням створюється Європейська консультативна рада зі статистичного управління (далі – Рада), метою діяльності якої є забезпечення незалежного огляду Європейської статистичної системи на предмет виконання Кодексу практики європейської статистики. За результатами огляду Рада готує щорічні звіти для Європейського Парламенту та Ради ЄС, а також може консультувати Комісію з питань довіри користувачів до європейської статистики в цілому.

Рішення набирає чинності з наступного дня після дати його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Спільні дії Ради 2008/230/СЗБП від 17 березня 2008 року щодо підтримки діяльності ЄС з метою сприяння контролю за експортом зброї, а також принципам і критеріям Кодексу поведінки ЄС щодо експорту зброї серед третіх країн

Council Joint Action 2008/230/CFSP of 17 March 2008 on support for EU activities in order to promote the control of arms exports and the principles and criteria of the EU Code of Conduct on Arms Exports among third countries

Для практичної імплементації ряду інструментів з питань європейської безпеки та експорту зброї цим документом Європейський Союз підтримує діяльність, спрямовану на:

- сприяння поширенню критеріїв і принципів Кодексу поведінки ЄС щодо експорту зброї серед третіх країн;
- надання допомоги третім країнам у розробці та імплементації законодавства для забезпечення ефективного контролю за експортом зброї, а також прозорості її експорту та відповідальності за нього;
- заохочення третіх країн до підтримки процесу ООН, спрямованого на ухвалення юридично обов'язкового

міжнародного договору про запровадження спільних стандартів світової торгівлі звичайними озброєннями, а також сприяння у забезпеченні їх дотримання.

Згідно зі Спільними діями Ради передбачається здійснення спеціальних проектів для надання методичної допомоги третім країнам, зацікавленим в удосконаленні стандартів та практики у сфері контролю за експортом військового обладнання. У зв'язку з цим в Україні планується проведення одного дводенного практичного семінару у першому семестрі 2008 р. та одного – у першому семестрі 2009 р.

Цей документ набирає чинності з дня його ухвалення та є чинним до 17 березня 2010 р.

Рішення Комісії від 25 березня 2008 року про вимоги щодо вогнебезпеки, що мають відповідати європейським стандартам для сигарет відповідно до Директиви 2001/95/ЄС Європейського Парламенту та Ради (2008/264/ЄС)

Commission Decision of 25 March 2008 on the fire safety requirements to be met by European standards for cigarettes pursuant to Directive 2001/95/EC of the European Parliament and of the Council (2008/264/EC)

Метою цього Рішення є встановлення певної вимоги, на підставі якої Комісія може вимагати від відповідних органів стандартизації затвердження стандарту щодо зменшення займистості сигарет з метою мінімізації пожеж. Відповідно до цього Рішення сигарета зі зменшеною займистістю – це сигарета, яка, у разі якщо її активно не курять, самозагасає, не догораючи до кінця.

Вимога полягає у тому, що кількість сигарет, що догорають до кінця, не повинна перевищувати 25 % сигарет з пачки.

III. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ

**Рішення Європейського суду з прав людини у справі
«КОПИЛОВІЧ⁷ ТА ІНШІ проти України» від 17 січня 2008 р.
(заяви № 1421/03, № 11915/06, № 11922/06 та № 11924/06)**

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KOPYLOVICH AND OTHERS
v. UKRAINE of 17 January 2008 (Application nos. 1421/03, 11915/06, 11922/06 and 11924/06)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод і протоколів до неї, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб правового захисту»;

ст. 1 «Захист права власності» Протоколу 1.

Обставини справи

16 жовтня 2002 р. та 12 травня 2003 р. двадцять громадян України: Любов Ніколаєвна Копиловіч, Ніна Степановна Гебуза, Александр Федоровіч Глухов, Тамара Івановна Іванова, Сергій Ніколаєвіч Кашайкін, Ольга Степановна Харітонова, Алла Грігор'євна Ходунко, Александра Павловна Конарева, Єлена Грігор'євна Коренчук, Євгеній Борисовіч Щепановській, Ларіса Дмитрієвна Сідельнікова, Валентіна Владіміровна Сорока, Боріс Мартіянович Євтехов, Ольга Федоровна Черкашина, Анатолій Дмитрієвіч Гріцина, Владімір Івановіч Бачурін, Ларіса Валентіновна Бойко, Єлена Євген'євна Романенко, Сергій Владімірович Шевкунов, Віталій Федоровіч Віслогузов подали чотири заяви (№1421/03, №11915/06, №11922/06 та №11924/06) до Європейського суду з прав людини проти України.

Заяви стосувалися тривалого невиконання рішень національних судів проти виробничого об'єднання заводу «Автоскло» (яке було реорганізовано у державне підприємство «Технобудскло») щодо компенсації заявникам заборгованості із заробітної плати. Також заявники скаржилися на те, що невиконання рішень, ухвалених на їх користь, завдало їм моральних та фізичних страждань.

⁷ Тут і далі всі імена, по батькові та прізвища заявників у справах транслітеровано відповідно до їх написання в оригіналах рішень англійською мовою.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 до неї, встановивши, що немає потреби перевіряти скаргу стосовно порушення ст. 13 Конвенції, а також визнав неприйнятними скарги за ст. 3 Конвенції і зобов'язав Україну виплатити заявникам протягом трьох місяців з дати набуття цим Рішенням статусу офіційного суми, що залишилися несплаченими за рішеннями національного суду, а також таку компенсацію:

- Л. Н. Копиловіч – 2 тис. 270 євро;
- Н. С. Гебузі – 2 тис. 120 євро;
- А. Ф. Глухову – 1 тис. 40 євро;
- Т. І. Івановій – 1 тис. 60 євро;
- С. Н. Кашайкіну – 1 тис. 750 євро;
- О. С. Харітоновій – 2 тис. 330 євро;
- А. Г. Ходунко – 2 тис. 65 євро;
- А. П. Конаревій – 620 євро;
- Є. Г. Коренчук – 1 тис. 600 євро;
- Є. Б. Щепановському – 2 тис. 5 євро;
- Л. Д. Сідельніковій – 600 євро;
- В. В. Сороці – 770 євро;
- Б. М. Євтехову – 1 тис. 25 євро;
- О. Ф. Черкашій – 1 тис. 600 євро;
- А. Д. Гріцині – 2 тис. 600 євро;
- В. І. Бачуріну – 1 тис. 600 євро;
- Л. В. Бойко – 960 євро;
- Є. Є. Романенко – 1 тис. 470 євро;
- С. В. Шевкунову – 1 тис. 600 євро;
- В. Ф. Віслогузову – 1 тис. 480 євро.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЛОПАТЮК ТА ІНШІ проти України» від 17 січня 2008 р. (заява № 903/05 та 120 інших заяв)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF LOPATYUK AND OTHERS v. UKRAINE of 17 January 2008 (Application no. 903/05 and 120 other applications)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;
ст. 1 «Захист права власності» Протоколу 1.

Обставини справи

Заявниками у справі є 184 громадянина України. У період 1997 – 2004 рр. вони та їхні родичі (за винятком заявниці Й. В. Наумець) порушили ряд проваджень у національних місцевих судах, вимагаючи відшкодування заборгованості із заробітної плати та інших виплат від Державної будівельно-промислової компанії «Атомспецбуд», що проводила будівельні роботи у Чорнобильській зоні, з якої населення було примусово евакуйоване. Відповідні суди ухвалили рішення на користь усіх заявників та присудили виплатити їм суми, які вони вимагали. Оскільки з 2002 р. триває процес ліквідації компанії-боржника, більшість із цих рішень досі лишаються частково або повністю невиконаними.

До Європейського суду з прав людини заявники звернулися зі скаргами на тривале невиконання рішень національних судів, ухвалених на їх користь. Враховуючи спільні обставини справи та вимоги, ці скарги було об'єднано.

Рішення суду

Суд одностайно визнав неприйнятними щодо порушення положень ст. 6 (1) Конвенції скарги у заявах № 6264/05, № 9055/05, № 19141/05 (стосовно Д. М. Алексєєва) та № 20065/05 (стосовно Й. В. Наумець), прийнявши інші скарги до розгляду.

Також суд встановив, що мало місце порушення положення ст. 6 (1) Конвенції щодо тривалого невиконання рішень національних судів, ухвалених на користь заявників, за винятком заяв № 6264/05, № 9055/05, № 19141/05 (стосовно Д. М. Алексєєва) та № 20065/05 (стосовно Й. В. Наумець).

Зрештою суд визнав порушення положень ст. 1 Протоколу 1 до Конвенції та зобов'язав Україну виплатити протягом трьох місяців з дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 40 євро компенсації кожному заявнику за судові витрати (за винятком М. М. Матвєєва, заява № 6423/05) та нематеріальний збиток у сумах, що зазначаються у Додатку до цього Рішення (від 1 тис. 200 євро до 2 тис. 600 євро).

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «АРСЕНЕНКО проти України» від 31 січня 2008 р. (заява № 6128/04)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF ARSENENKO v. UKRAINE of 31 January 2008 (Application no. 6128/04)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб правового захисту»;

ст. 1 «Захист права власності» Протоколу 1.

Обставини справи

У 1997 р. заявник у справі – Володимир Миколайович Арсененко – порушив провадження у суді м. Горлівка проти шахти ім. Леніна (колишнього роботодавця), вимагаючи компенсації за шкоду, завдану його здоров'ю. 6 липня 2001 р. суд присудив заявнику одноразове відшкодування у розмірі 43 тис. 241 грн 61 коп. та щомісячну виплату у розмірі 834 грн 31 коп. Згідно з цим рішенням у 2003 р. він отримав 11 тис. 546 грн 43 коп., решта суми досі лишається невиплаченою.

Заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на тривалий розгляд його справи у національному суді, а також тривале невиконання рішення національного суду, ухваленого на його користь.

Рішення суду

Суд однострійно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 до неї та постановив, що немає потреби перевіряти скаргу заявника щодо порушення ст. 13 Конвенції. Оскільки заявник не встиг вчасно подати скаргу щодо відшкодування йому завданого збитку, суд не присудив йому жодної суми.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ДЄДУХ проти України» від 31 січня 2008 р. (заява № 14394/04)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF DEDUKH v. UKRAINE of 31 January 2008 (Application no. 14394/04)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 1 «Захист права власності» Протоколу 1.

Обставини справи

22 квітня 2003 р. міський суд м. Хмельницький постановив військовій частині А-0264 сплатити заявниці у справі – Людмілі Ніколаєвні Дєдуч, військовослужбовцю у відставці, 2 тис. 207 грн відшкодування заборгованості із заробітної плати. Це рішення досі лишається невиконаним через відсутність коштів на банківському рахунку боржника.

Заявниця звернулася до Європейського суду з прав людини зі скаргою на невиконання у розумний строк рішення національного суду, ухваленого на її користь.

Рішення суду

Суд однострійно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 до неї та зобов'язав Україну виплатити заявниці протягом трьох місяців з дати набуття цим Рішенням статусу офіційного борг за рішенням національного суду від 22 квітня 2003 р. та 1 тис. 807 євро компенсації за нематеріальний збиток та інші витрати.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КАРІМОВ проти України» від 31 січня 2008 р. (заява № 69435/01)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KARIMOV v. UKRAINE of 31 January 2008 (Application no. 69435/01)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб правового захисту».

Обставини справи

11 грудня 1996 р. біля с. Червоногвардійське АРК було знайдено труп чоловіка, якого за припущенням звали Саша.

14 грудня 1996 р. заявника – Андрея Габдрахмановіча Карімова – було затримано за звинуваченням у вчиненні вбивства цієї особи. Після тривалого слідства та судового розгляду його було засуджено до восьми років ув'язнення. Заявник подав апеляцію, під час якої було встановлено, що він хворіє на олігофренію та є неосудним.

10 листопада 1997 р. з'явилася особа на ім'я Саша [*sic*], і її було допитано. 20 листопада 1997 р. заявника було звільнено з підпискою про невийзд, а 28 грудня 1997 р. кримінальне переслідування щодо заявника було припинено через відсутність *corpus juris delicti* у його діях. Справу було закрито через неможливість встановлення особи, яку було вбито.

21 січня 1998 р. заявник розпочав провадження у Нижньогірському суді, вимагаючи компенсації за шкоду, заподіяну його незаконним переслідуванням, затриманням та засудженням. Ряд судових проваджень у цій справі завершився лише 3 листопада 2003 р., коли Апеляційний суд АРК присудив виплатити йому 50 тис. грн компенсації за моральну шкоду.

9 лютого 2001 р. заявник подав заяву до Європейського суду з прав людини зі скаргою на тривалий розгляд його справи в українських судах.

Рішення суду

Суд однострійно визнав порушення положень ст. 6 (1) та ст. 13 Конвенції і зобов'язав Україну виплатити заявнику протягом трьох місяців з дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 2 тис. євро компенсації за нематеріальний збиток.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КОНОТЕНКО проти України» від 31 січня 2008 р. (заява № 7725/04)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KONOTENKO v. UKRAINE of 31 January 2008 (Application no. 7725/04)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;
ст. 13 «Право на ефективний засіб правового захисту».

Обставини справи

18 травня 1999 р. Ровенський міський суд Луганської обл. своїм рішенням зобов'язав Державне відкрите акціонерне товариство «Шахта ім. Дзержинського» виплатити 8 тис. 895 грн 36 коп. допомоги з непрацездатності та здійснити інші виплати заявнику – Ігорю Васильєвичу Конотенко – колишньому працівнику зазначеного товариства.

Присуджену заявнику суму повністю було виплачено лише 17 червня 2005 р.

2 лютого 2004 р. заявник подав заяву до Європейського суду з прав людини зі скаргою на тривале невиконання рішення, ухваленого на його користь.

Рішення суду

Суд однострійно визнав порушення положень ст. 6 (1) та ст. 13 Конвенції і зобов'язав Україну виплатити заявнику протягом трьох місяців з дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 2 тис. євро компенсації за нематеріальний збиток.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ПРИПІЯЛО проти України» від 31 січня 2008 р. (заява № 75801/01)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF PRYPIYALO v. UKRAINE of 31 January 2008 (Application no. 75801/01)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб правового захисту»;

ст. 1 «Захист права власності» Протоколу 1.

Обставини справи

У 1997 р. заявник у справі – Михайло Андрійович Припіяло – порушив кілька проваджень проти органів державної влади, вимагаючи відшкодування збитків, завданих внаслідок незаконної експропріації будинку, що належав його матері.

22 жовтня 1999 р. суд частково задовольнив скаргу заявника щодо відшкодування збитків, постановивши управлінню Державного казначейства України у Черкаській обл. сплатити йому 12 тис. 839 грн 36 коп. компенсації. Рішення, ухвалене на користь заявника, досі лишається невиконаним.

М. Припіяло звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на затягування розгляду його справи у національних судах та невиконання рішення національного суду, ухваленого на його користь. Оскільки в ході розгляду справи в Європейському суді заявник помер, його інтереси продовжувала представляти його дружина – Єлісавета Вадимівна Припіяло (Ратушна).

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 до неї, постановив, що немає потреби перевіряти скаргу щодо порушення ст. 13 Конвенції, а також зобов'язав Україну виплатити дружині заявника протягом трьох місяців з дати набуття цим Рішенням статусу офіційного борг за рішенням національного суду від 22 жовтня 1999 р. та 2 тис. євро компенсації за нематеріальний збиток.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ФАНДРАЛЮК проти України» від 31 січня 2008 р. (заява № 22775/03)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF FANDRALYUK v. UKRAINE of 31 January 2008 (Application no. 22775/03)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод і протоколів до неї, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 1 «Захист права власності» Протоколу 1.

Обставини справи

У квітні 1994 р. заявниця – Марія Васільевна Фандралюк – розпочала судове провадження в Ірпінському міському суді Київської обл. проти її колишнього чоловіка щодо розподілу майна.

18 серпня 1995 р. зазначений суд розділив майно між заявницею та її колишнім чоловіком, 6 лютого 1996 р. Київський обласний суд скасував це рішення і направив справу на повторний розгляд.

23 грудня 1997 р. Ірпінський міський суд ухвалив інше рішення про розподіл майна між заявницею та її колишнім чоловіком, що було скасоване 10 березня 1998 р. Київським обласним судом, оскільки суд першої інстанції лишив нерозв'язаним питання власності на будинок колишнього подружжя.

19 лютого 2002 р. Ірпінський міський суд ухвалив нове рішення про розподіл майна. Зокрема цим рішенням було встановлено, що заявниця не мала права власності на будинок, в якому мешкала зі своїм колишнім чоловіком.

У квітні 2003 р. заявниця розпочала нове провадження в Ірпінському міському суді Київської обл. проти її колишнього чоловіка, скаржачись на те, що він виселив її з будинку, у якому вони разом проживали. Суд відхилив скаргу заявниці, встановивши, що цей будинок належав її колишньому чоловіку і був ним проданий іншому власнику у березні 2003 р.

У червні 2003 р. заявниця подала заяву до Європейського суду з прав людини зі скаргою, зокрема, на тривалий розгляд її справи в українських судах.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції у частині, що стосується тривалості провадження, та зобов'язав Україну виплатити заявниці протягом трьох місяців з дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 200 євро компенсації за судові витрати.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ФЕДОРЦІ проти України» від 31 січня 2008 р. (заява № 10616/02)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF FEDORTSI v. UKRAINE of 31 January 2008 (Application no. 10616/02)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод і протоколів до неї, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;
ст. 1 «Захист права власності» Протоколу 1.

Обставини справи

У грудні 1999 р. заявник – Михайл Степановіч Федорці⁸ – розпочав судове провадження проти ДП «Шахта Московська» (далі – шахта), вимагаючи компенсації заборгованості з допомоги по втраті професійної працездатності.

2 лютого 2000 р. Шахтарський міський суд виніс рішення на користь заявника, зобов'язавши шахту виплатити йому 2 тис. 108 грн 64 коп. Однак заявник оскаржив це рішення стосовно присудженої йому суми, і 21 листопада 2000 р. зазначений суд збільшив суму, що має бути виплачена заявнику, до 3 тис. 980 грн 16 коп.

Присуджена заявнику сума була повністю сплачена лише 3 грудня 2002 р.

12 лютого 2002 р. заявник подав заяву до Європейського суду з прав людини зі скаргою на тривалий розгляд його справи в українських судах та невиконання рішення, ухваленого на його користь.

⁸ Заявник помер 2 липня 2005 р., і за згодою суду провадження у справі від його імені продовжив його син – Юрій Михайлович Федорці.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 до неї і зобов'язав Україну виплатити сину заявника – Юрію Михайловичу Федорці – протягом трьох місяців з дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 500 євро компенсації за нематеріальний збиток.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ШАГА проти України» від 31 січня 2008 р. (заява № 39846/04)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF SHAGA v. UKRAINE of 31 January 2008 (Application no. 39846/04)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 1 «Захист права власності» Протоколу 1.

Обставини справи

21 грудня 2000 р. Новозаводський районний суд м. Чернігів постановив Державній будівельно-промисловій компанії «Атомспецбуд» сплатити заявниці – Олександрі Федорівні Шазі – аліменти у сумі 5 тис. 258 грн, які їй мав сплачувати колишній чоловік – працівник зазначеної компанії. Це рішення досі лишається невиконаним, оскільки триває процедура ліквідації компанії-боржника.

Тому заявниця звернулася до Європейського суду з прав людини зі скаргою на тривале невиконання рішення суду, ухваленого на її користь.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 до неї та зобов'язав Україну виплатити заявниці протягом трьох місяців з дати набуття цим Рішенням статусу офіційного борг за рішенням національного суду від 21 грудня 2000 р., 2 тис. євро компенсації за нематеріальний збиток та 30 євро за судові витрати.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КОВАЧ проти України» від 7 лютого 2008 р. (заява № 39424/02)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KOVACH v. UKRAINE of 7 February 2008 (Application no. 39424/02)

Заява про порушення положень протоколів до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Право на вільні вибори» Протоколу 1.

Обставини справи

Заявником у справі є Микола Миколайович Ковач, який брав участь як кандидат у парламентських виборах, що відбулися 31 березня 2002 р.

Напередодні виборів 13 та 28 березня 2002 р. у місцевій газеті з'явилося звернення, в якому йшлося про те, що його опонент – пан Г. є єдиним кандидатом, який представлятиме інтереси народу на найвищому рівні та якому можна довіряти. Це звернення було підписане, зокрема, головою та секретарем виборчої комісії.

У квітні 2002 р. виборча комісія одномандатного виборчого округу № 72, посилаючись на виявлені серйозні порушення, скасувала результати виборів на чотирьох виборчих дільницях, на яких перемогу здобув заявник. Внаслідок цього у виборах переміг його опонент – пан Г.

Заявник оскаржував результати виборів у національних судах, проте його скаргу не було підтримано.

17 жовтня 2002 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на те, що умови проведення виборів не забезпечили вільного вираження волі народу у виборі законодавчого органу. Також він скаржився на те, що скасування результатів на чотирьох виборчих дільницях вплинули на чесність загального результату виборів. Крім того, він звинуватив секретаря та голову виборчої комісії в упередженому ставленні, що впливає зі звернення у місцевій газеті.

Рішення суду

Суд дійшов висновку, що рішення про скасування результатів на чотирьох виборчих дільницях повинно розглядатися як свавільне та таке, що не відповідає законній меті, і тому одностайно визнав

порушення положень ст. 3 Протоколу 1 до Конвенції та зобов'язав Україну виплатити заявнику протягом трьох місяців з дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 8 тис. євро компенсації за нематеріальний збиток.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «СІДНЕВ проти України» від 7 лютого 2008 р. (заява № 15145/05)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF SIDNEV v. UKRAINE of 7 February 2008 (Application no. 15145/05)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод і протоколів до неї, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 1 «Захист права власності» Протоколу 1.

Обставини справи

У квітні 2004 р. заявник – Євген Анатолійович Сіднев – розпочав провадження у Волновахському районному суді проти колишнього роботодавця, ДП «Донецьквугілля», вимагаючи виплати заборгованості, що її мало перед ним зазначене підприємство.

22 червня 2004 р. Волновахський районний суд постановив, щоб ДП «Донецьквугілля» виплатило заявнику 38 тис. 524 грн 28 коп. Зазначене рішення було повністю виконане лише у березні 2006 р.

5 квітня 2005 р. заявник подав заяву до Європейського суду з прав людини зі скаргою на тривале невиконання рішення, ухваленого на його користь.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 до неї і зобов'язав Україну виплатити заявнику протягом трьох місяців з дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 200 євро компенсації за нематеріальний збиток.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВОРОТНІКОВА проти України» від 14 лютого 2008 р. (заява №1225/02)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF VOROTNIKOVA v. UKRAINE of 14 February 2008 (Application no. 1225/02)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод і протоколів до неї, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 1 «Захист права власності» Протоколу 1.

Обставини справи

У грудні 2000 р. заявниця – Раїса Михайлівна Воротнікова – подала позов проти Ленінського районного відділу освіти м. Харків (далі – Відділ), вимагаючи виплати заборгованості із заробітної плати та інших виплат, а також компенсації нематеріальних збитків, спричинених затримкою належних їй виплат.

31 травня 2001 р. Зміївський районний суд присудив виплатити заявниці 1 тис. 386 грн 06 коп. заборгованості із заробітної плати. Це рішення не було оскаржене протягом встановлено терміну і стало остаточним.

Заявниця також зверталася до Конституційного Суду України та Верховного Суду України. Загалом розгляд її справи в українських судах тривав з грудня 2000 р. до 15 квітня 2004 р.

28 листопад 2001 р. заявниця подала заяву до Європейського суду з прав людини зі скаргою на тривалий розгляд її справи та тривале невиконання рішення, ухваленого на її користь.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 до неї, але вирішив нічого не присуджувати на користь заявниці, оскільки вона не дотрималася терміну, встановленого судом для подачі вимог щодо справедливої сатисфакції.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ГІЦКАЙЛО проти України» від 14 лютого 2008 р. (заява № 17026/05)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF GITSKAYLO v. UKRAINE of 14 February 2008 (Application no. 17026/05)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб правового захисту».

Обставини справи

Заявником у справі є Іван Йосіфовіч Гіцкайло – колишній працівник ДОО шахта ім. Фрунзе (далі – Шахта). У 1994 р. медична комісія встановила, що через професійне захворювання заявник втратив 25 % працездатності.

13 червня 1997 р. він розпочав судове провадження проти колишнього роботодавця, вимагаючи встановлення, яка саме робота (оскільки він займався різними видами діяльності) спричинила професійне захворювання, а також компенсації допомоги у зв'язку з професійним захворюванням.

6 березня 1998 р. Ровенський міський суд припинив це провадження, оскільки сторони дійшли згоди, за якою Шахта мала виплатити заявнику 947 грн 50 коп. Однак через деякий час заявник звернувся з клопотанням про перегляд його справи у порядку нагляду, зазначаючи, що мирова угода була вчинена під незаконним тиском з боку судді.

Провадження у його справі було продовжено, і після ряду судових розглядів Апеляційний суд Луганської обл. присудив, щоб Шахта виплатила заявнику 103 грн 72 коп. Заявник подав апеляцію на це рішення, і 17 листопада 2004 р. Верховний Суд України відхилив касаційну скаргу заявника, про що його було повідомлено 14 лютого 2005 р.

26 квітня 2005 р. заявник подав заяву до Європейського суду з прав людини зі скаргою на тривалий розгляд його справи в українських судах.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) та ст. 13 Конвенції і зобов'язав Україну виплатити заявнику протягом трьох місяців з дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 1 тис. євро компенсації за нематеріальний збиток.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КОБЄЦ проти України» від 14 лютого 2008 р. (заява № 16437/04)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KOBETS v. UKRAINE of 14 February 2008 (Application no. 16437/04)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 5 «Право на свободу та особисту недоторканність»;

ст. 6 «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб правового захисту».

Обставини справи

Заявником у справі є Алексей Вікторович Кобець.

7 липня 2002 р. заявник, гр. М. та гр. К. вчинили бійку з водієм таксі та завдали шкоди його автомобілю, внаслідок чого їх було заарештовано (крім гр. М., який втік).

За словами заявника, під час затримання представник правоохоронних органів вимагав від нього підписання заяви, що свідчила про його участь у нападі на водія таксі, а коли він відмовився її підписати, до нього було застосовано фізичну силу.

Після затримання заявника було госпіталізовано з численними тілесними ушкодженнями, проте слідству не вдалося встановити, чи були вони завдані діями правоохоронців, які його затримали, або були наслідком бійки з водієм таксі.

У невизначену дату А. В. Кобець подав скаргу до Солом'янського районного суду м. Київ на незаконне затримання, яке відбулося 8 липня 2002 р. Суд відхилив цю скаргу 11 травня 2006 р., а 25 травня Арбітражний суд м. Київ скасував рішення Солом'янського суду та постановив, що затримання заявника було незаконним.

25 травня 2004 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, зокрема на неналежне ставлення з боку міліціонерів під час його затримання та відсутність ефективних засобів судового захисту.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 3 Конвенції та постановив, що немає необхідності розглядати скаргу за ст. 13 Конвенції, відхиливши скарги за іншими статтями, а також зобов'язав Україну виплатити заявникові протягом трьох місяців з дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 2 тис. євро компенсації за нематеріальний збиток.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «МІТІН проти України» від 14 лютого 2008 р. (заява № 38724/02)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF MITIN v. UKRAINE of 14 February 2008 (Application no. 38724/02)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

- ст. 3 «Заборона катування»;*
- ст. 6 «Право на справедливий судовий розгляд»;*
- ст. 13 «Право на ефективний засіб правового захисту»;*
- ст. 14 «Заборона дискримінації»;*
- ст. 17 «Заборона зловживання правами»;*
- ст. 1 «Захист права власності» Протоколу 1.*

Обставини справи

У листопаді 1998 р. командир військової частини А-3009 призначив заявника у справі – Александра Ніколаєвіча Мітіна – на нижчу посаду, ніж він обіймав до цього часу, та наклав на нього дисциплінарні санкції за ряд порушень. У червні 1999 р. заявник порушив провадження у Військовому суді Севастопольського гарнізону проти командира, стверджуючи, що санкції було накладено несправедливо, та вимагаючи моральної компенсації.

Після ряду судових розглядів 20 серпня 2001 р. Апеляційний суд Військово-Морських Сил України, діючи як суд першої інстанції, постановив, що зазначені санкції було накладено

незаконно, та присудив заявнику 5 тис. грн компенсації за моральну шкоду.

21 червня 2002 р. через відсутність коштів у боржника виконавча служба повернула заявнику припис щодо виконання рішення. Присуджену заявнику суму було перераховано на його рахунок лише 14 березня 2006 р.

Крім того, у 2004 р. заявника було звільнено зі Збройних Сил, він оскаржував своє звільнення у Військовому суді Севастопольського гарнізону, але його скаргу було відхилено як необґрунтовану; згодом було відхилено також його апеляцію та касацію щодо рішення про звільнення.

До Європейського суду з прав людини заявник звернувся зі скаргами, зокрема на тривале невиконання рішення національного суду, ухваленого на його користь (ст. 6 Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 до неї), поводження, що принижує його людську гідність (у справі щодо звільнення) (ст. 3), порушення його права на ефективний засіб правового захисту (ст. 13), а також на порушення статей 14 та 17 Конвенції.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 до неї, відхиливши скарги за іншими статтями, та зобов'язав Україну виплатити заявникові протягом трьох місяців з дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 1 тис. 200 євро компенсації за нематеріальний збиток.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЦЕРКВА СЕЛА СОСУЛІВКА проти України» від 28 лютого 2008 р. (заява № 37878/02)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF TSERKVA SELA SOSULIVKA v. UKRAINE of 28 February 2008 (Application no. 37878/02)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб правового захисту».

Обставини справи

Заявником у справі є Українська греко-католицька церква села Сосулівка Чортківського району Тернопільської обл.

У 1991 р. у церкві Покрови Пречистої Діви Марії у с. Сосулівка стався розкол віруючих на греко-католиків і православних (у відношенні 1/3 і 2/3 віруючих). Питання використання церковного приміщення було врегульоване 26 червня 1997 р. рішенням Тернопільської обласної державної адміністрації.

Відповідно до рішення Тернопільської обласної державної адміністрації від 26 червня 1997 р. заявнику було надано право використання приміщень церкви Покрови Пречистої Діви Марії для відправлення релігійних обрядів, право на використання яких водночас було надано й Українській Православній Церкві Київського Патріархату (далі – УПЦКП). Це рішення також передбачало укладення окремих угод про використання приміщення з Чортківською районною державною адміністрацією Тернопільської обл.

10 липня 1997 р. заявник уклав угоду з Чортківською державною адміністрацією та погодив спільне з УПЦКП використання приміщення.

6 жовтня 2000 р. заявник звернувся до Тернопільської обласної державної адміністрації з клопотанням про передачу церковних приміщень у виключне використання Української греко-католицької церкви, оскільки УПЦКП не дотримується рішення Тернопільської обласної державної адміністрації від 26 червня 1997 р. та угоди від 10 липня 1997 р., укладеної з Чортківською державною адміністрацією.

У відповідь на це клопотання Відділ у справах релігії Тернопільської обласної державної адміністрації поінформував заявника про те, що спір щодо використання приміщення належить до компетенції Державної виконавчої служби.

5 лютого 2001 р. заявник звернувся до суду з вимогою, щоб Тернопільська обласна державна адміністрація передала йому приміщення у виключне використання.

Ця справа розглядалася у кількох судових інстанціях, у яких її неодноразово відхиляли через непідсудність цієї справи. Зрештою, 23 жовтня 2001 р. Господарський суд м. Київ постановив, що цей

спір вже врегульовано рішенням Тернопільської обласної державної адміністрації від 26 червня 1997 р.

30 серпня 2002 р. заявник подав заяву до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення його права на доступ до суду, а також відсутність ефективних засобів судового захисту.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції та постановив, що немає необхідності окремо розглядати скаргу за ст. 13 Конвенції, а також зобов'язав Україну виплатити заявнику протягом трьох місяців з дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 1 тис. 500 євро компенсації за нематеріальний збиток.

IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Неофіційна зустріч міністрів юстиції і внутрішніх справ щодо вирішення питань, які впливають на розвиток законодавства в галузі безпеки ЄС, і питання уніфікації і гармонізації права на національному і загальноєвропейському рівнях

Informal Meeting of Ministers for Justice and Home Affairs, 24-26 January at Brdo (18.01.2008)

24 – 26 січня 2008 р. у м. Брдо (Республіка Словенія) відбулася неофіційна зустріч міністрів юстиції і внутрішніх справ держав – членів Європейського Союзу, присвячена врегулюванню ряду проблем спільної зовнішньої та внутрішньої політики ЄС. Голоували на зустрічі представники словенської сторони – міністр юстиції др. Ловро Штурм і міністр внутрішніх справ Драгутін Мате.

Розглядалися питання про:

- впровадження принципів співробітництва у сфері надання притулку;
- проміжний звіт Консультативної групи вищого рівня щодо майбутнього європейської політики внутрішніх справ після 2010 р.;
- необхідність введення Шенгенської інформаційної системи II (ШІС II) як системи безпеки другого покоління;
- надання даних про авіапасажирів;
- імплементацію принципу взаємного визнання рішень судів держав – членів ЄС, виконання судових рішень щодо сплати аліментів;
- обговорення програми розвитку е-юстиції⁹;
- правове забезпечення основних свобод, захист особистості і правосуддя.

На засіданні під головуванням Д. Мате було розглянуто проміжний звіт Консультативної групи вищого рівня щодо майбутнього європейської політики внутрішніх справ. При цьому основну увагу було приділено врегулюванню процедури надання

⁹ Е-юстиція (e-justice) – це інтегрований проект, що підтримується 6 Рамковою програмою ЄС. Його метою є запровадження пропорційних технологій для покращення ефективності судочинства.

притулку державами – членами ЄС. Д. Мате зазначив, що цей пункт є дуже важливим в аспекті забезпечення захисту громадян ЄС. Обговорення цього питання і прийняті рішення знайдуть своє відображення у проекті програми щодо обміну даними, візової політики, нагляду за кордонами, врегулювання міграційних процесів і зовнішніх відносин. Становлення спільної європейської системи притулку відбуватиметься в два етапи. Перший етап розпочався у 2005 р. з прийняттям Директиви, другий має завершитися до кінця 2010 р. До цього часу передбачається закінчити врегулювання процедури надання притулку на національному рівні.

Міністри дійшли згоди, що міграційні процеси становлять виклик для ЄС і єдиним шляхом розв'язання цієї проблеми є спільна система контролю за кордонами та спільна візова політика. Також наголошувалося на важливості встановлення для ЄС кращого рівня системи безпеки у третіх країнах.

Результати дискусії будуть викладені у Звіті Ради ЄС у липні цього року. Д. Мате підсумував, що практичне співробітництво у сфері надання політичного притулку є основою для врегулювання національних систем і поштовхом до прийняття нових законів у цій сфері, що призведе до становлення Спільної Європейської системи притулку.

Під час зустрічі одним з головних питань було визначено впровадження ШІС II. Необхідність запровадження такої системи обумовлена тим, що через приєднання нових членів і, як наслідок, значне розширення території ЄС виник ризик послаблення контролю на кордонах. Д. Мате зазначив пріоритетність для ЄС безпеки своїх громадян, наголосивши на тому, що систему сприяння підвищенню ефективності контролю за особами, які в'їжджають до ЄС, буде введено в дію лише після проведення додаткових тестувань. У будь-якому разі ШІС II має бути введена в дію до 2009 р. Д. Мате також запропонував створити неофіційну групу у складі міністрів держав – членів ЄС під назвою «Друзі ШІС II», завдання якої полягатиме у тестуванні ШІС II. Цю пропозицію було схвалено. Міністри висловили надію, що проект завершиться до кінця поточного року. Ці рішення знайдуть своє відображення в правових актах ЄС щодо безпеки кордонів.

Міністри юстиції розглянули основні питання, вирішення яких сприятиме посиленню судового співробітництва у кримінальних

справах. Під час зустрічі було неодноразово підкреслено, що при вирішенні цих питань головним пріоритетом повинні бути основоположні права людини.

На думку учасників зустрічі, головною проблемою, що потребує розв'язання, є спрощення процедури взаємного визнання судових рішень, ухвалених національними судами держав – членів ЄС. Було зазначено, що ця проблема може бути вирішена лише шляхом прийняття взаємних зобов'язань і правового регулювання такої процедури. Важливість вирішення цього питання викликана необхідністю уніфікації і гармонізації законодавчої бази на національному та загальноєвропейському рівнях. Ця потреба стала відчутнішою після останнього розширення ЄС. Міністри також запропонували запровадити стандартизований підхід у процедурах взаємного визнання рішень, у тому числі щодо проваджень, у яких відсутній відповідач.

Другу частину дискусії було присвячено сімейному праву, а саме необхідності врегулювання на законодавчому рівні виконання рішень суду щодо виплати аліментів. Ця проблема є особливо важливою з огляду на те, що 16 % подружжя розлучених пар є громадянами різних країн, що ускладнює судову процедуру. З огляду на це міністри виступили за спрощення процедури подання позову з питання отримання аліментів. Міністр юстиції Л. Штурм зазначив, що надання можливості виконувати рішення суду однієї держави – члена ЄС на території інших країн ЄС значно спростить і прискорить процедуру виконання такого судового рішення.

Третім пунктом обговорення стало визнання міністрами необхідності розвитку е-юстиції. Ця потреба виникла через зростання інтересу до інформаційних технологій та швидкого технічного розвитку. Міністр юстиції Республіки Словенія др. Ловро Штурм зазначив, що відповідь на такі потреби громадян є обов'язком інституцій ЄС. Міністри обговорили можливості, що надасть Європейський портал з питань юстиції. Головним, на думку міністрів, є те, що портал стане основним джерелом офіційної інформації, інформаційним ресурсом для адміністративних інституцій, базою даних тощо. Такий портал також дозволить створити єдину інформаційну базу та застосовувати відеомости при розгляді транскордонних судових справ, а також розробити систему електронних розрахунків для громадян держав – членів ЄС. Міністри постановили, що згаданий

портал повинен почати працювати через 24 місяці. Вони також дійшли згоди, що система е-юстиції має бути децентралізованою. Важливим залишається питання фінансування порталу. Також було прийняте рішення про проведення міжнародної конференції з питань е-юстиції та е-права, яка відбудеться 1–3 червня 2008 р.

Неофіційна зустріч міністрів зайнятості, соціальних справ та гендерної рівності щодо надання рівних умов на ринку праці найбільш вразливим соціальним групам, а також Конференція щодо гендерної рівності

Informal Meeting of Ministers for Employment, Social Affairs and Gender Equality, and Conference on Gender Equality 31.01. – 02.02.2008

31 січня – 2 лютого відбулася неофіційна зустріч міністрів із зайнятості та соціальних справ у м. Брдо (Республіка Словенія). Головуючим на зустрічі була Міністр праці, сім'ї та соціальних справ Республіки Словенія Марієта Котман, яка також є Головою Ради ЄС з питань зайнятості, соціальної політики та прав споживачів. У зустрічі взяли участь Владімір Шпідла, Комісар ЄС з питань зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей, Ян Андерссон, Голова комітету Європейського Парламенту з питань зайнятості та соціальних справ, а також міністри держав – членів ЄС та країн – кандидатів на приєднання до ЄС, представники Генерального Секретаріату Ради ЄС та Європейського Парламенту, представники європейських неурядових організацій та соціальних груп.

Головною темою зустрічі була політика гнучкості та безпеки – флексік'юриті¹⁰.

Розглядалися такі питання:

- яким чином повинні застосовуватися загальні принципи флексік'юриті, щоб врахувати специфічне становище молоді, літніх працівників та, зокрема, гендерний вимір;
- які політичні заходи можуть бути корисними для забезпечення урахування гендерної проблематики; як ці

¹⁰ Термін *флексік'юриті (flexicurity)* означає стратегію одночасного сприяння гнучкості ринку праці, трудовим організаціям і трудовим відносинам, з одного боку, і безпеці та гарантії зайнятості і доходів працівників – з іншого. Основні принципи флексік'юриті викладені у Повідомленні Комісії Раді, Європейському Парламенту, Європейському економічному та соціальному комітету та Комітету регіонів *До спільних принципів флексік'юриті: більше кращих робочих місць через гнучкість та безпеку* COM (2007) 359 final від 27 червня 2007 р.

заходи можуть відбитися на тенденціях на ринку праці та розвиткові систем соціального захисту;

- як мають бути змінені системи соціального захисту, аби краще відповідати викликам, що зростають, та сприяти взаємодії між трудовим законодавством і нормами соціального захисту для їх ефективного перенесення до національних законодавств;
- яких спеціальних заходів слід вжити, щоб гарантувати підтримку та довіру молодих людей, літніх працівників і жінок до запроваджуваних змін; якою має бути роль соціальних партнерів; що можуть зробити інші зацікавлені особи задля досягнення мети.

Наголошувалося, що знаходження балансу між безпекою і гнучкістю є довготривалим процесом. Спільні принципи флексік'юриті обговорювалися протягом року і були ухвалені Радою ЄС, а згодом підтримані Європейською Радою. Наступним кроком будуть комплексні настанови щодо впровадження Лісабонської стратегії і перенесення спільних принципів флексік'юриті до національних програм реформ.

Для покращення функціонування ринків праці і підтримки ефективного перенесення, аби усунути перепони у сфері працевлаштування і підвищити залученість, необхідні комплексні домовленості щодо флексік'юриті. Тому суттєвою також є узгодженість у сфері економічної, соціальної та освітньої політики; так само важливим є сприяння розвитку інклюзивного суспільства¹¹, його поінформованості про Лісабонські цілі, а також вірі в їх майбутнє.

На зустрічі міністрів, присвяченій гендерній рівності, обговорювалися такі питання, як участь і посилення ролі жінок у житті суспільства, збалансоване представництво жінок і чоловіків у сфері прийняття політичних рішень, посилення ролі і позиції дівчат з метою досягнення гендерної рівності та важливість політики гендерної рівності у співпраці задля розвитку. Водночас Марієта Котман наголосила: «ЄС потрібні не лише активні жінки, а й активні чоловіки».

¹¹ Інклюзивне суспільство – суспільство, в якому передбачені рівні можливості для інтеграції та реінтеграції представників різних соціальних груп незалежно від національної, релігійної приналежності, віку, статі, стану здоров'я.

Основну увагу міністри приділили вирішенню таких питань, як скасування гендерних відмінностей у сфері освіти. Більшість представників країн порушили питання підтримки досягнення Лісабонських цілей щодо зайнятості та скасування гендерних відмінностей шляхом розв'язання проблеми поділу за ознакою статі в сфері освіти. Результати досліджень свідчать, що інвестування в навчання дівчат і жінок є найбільш ефективним шляхом сприяння економічному і культурному розвитку. Також була підкреслена необхідність зміни шкільних підручників і програм. Зазначалося, що хоча жінки є більш освіченими і становлять до 60 % випускників університетів, але цей фактор не позначається на ринку праці. Проблемою також є зайнятість жінок у типово «жіночих» галузях, виконання ними менш кваліфікованої, порівняно з чоловіками, роботи.

Наступним важливим питанням було збалансоване представництво жінок і чоловіків у прийнятті політичних рішень. За наведеними даними у державах – членах ЄС частка жінок у національних парламентах та урядах становить відповідно лише 23 % та 22 %, тоді як частка їх представництва в Європейському парламенті дещо вища – 33 %. Також йшлося про сприяння гендерній рівності через розвиток співробітництва з метою посилення відповідальності ЄС та держав-членів за постійне покращання добробуту жінок і захисту їх прав.

На зустрічі міністрів з питань зайнятості та соціальної політики основну увагу було приділено трьом групам населення: молодим людям, працівникам старшого віку і жінкам. Зазначалося, що найбільш складним періодом для молодих людей є перехід від процесу освіти до роботи. Міністри дійшли згоди, що ця проблема повинна бути розв'язана через впровадження відповідної політики, щодо періоду, який передує виходу на ринок праці. Увійшовши до ринку праці, молоді люди, особливо жінки, мають бути забезпечені умовами, що сприятимуть їх розвитку як професіоналів і особистостей, а також можливості створювати сім'ї.

Активність у старшому віці є ключовим підходом у заохоченні працівників старшого віку, особливо жінок, довше залишатися на ринку праці, проходити навчання, підвищувати рівень знань і вдосконалювати навички, а також у вжитті заходів щодо поліпшення умов праці.

Також наголошувалося на важливості залучення громадянського суспільства і соціальних партнерів до процесу вироблення рішень. Це є надзвичайно важливим для формування, прийняття і, особливо, ефективного впровадження заходів, що забезпечуватимуть модернізацію ринків праці і посилення соціальної з'єднаності. Також розглядалися положення Соціальної платформи – спільного документа представників неурядових організацій і соціальних партнерів.

Ухвалені на зустрічі рішення стануть основою для подальшої роботи у сфері зайнятості і соціальної політики. Міністри дійшли згоди, що політика флексік'юриті є необхідною для успішного протистояння таким викликам XXI сторіччя, як демографічні зміни, зростаючий технологічний розвиток, необхідність підвищення конкурентоспроможності і глобалізація. М. Котман зазначила, що кожен мешканець ЄС повинен мати право на гідне, високоякісне життя і роботу. Потрібно також брати до уваги той факт, що Європа, інвестуючи у людські ресурси, робить внесок у своє майбутнє.

У результаті зустрічі було вирішено, що необхідно впровадити практику гендерної рівності і протидії дискримінації щодо менш захищених груп населення. Це має досягатися шляхом зміцнення основоположних прав працівників, посилення політик соціального включення і ефективних стратегій активної інтеграції. Принцип рівного ставлення до чоловіків і жінок повинен застосовуватись у трудовому законодавстві на рівні всіх сегментів ринку праці. Особливу увагу потрібно приділити подоланню розриву у заробітній платі чоловіків і жінок. Заходи щодо подолання таких прогалин повинні бути включені до Лісабонської стратегії. Важливим є гарантування ефективного інвестування у людські ресурси задля сталого розвитку.

Міністри також підкреслили, що відповідальність за практичне застосування спільних принципів флексік'юриті покладається на держави – члени ЄС.

Звіт Комісії ЄС про виконання Програми спрощення законодавства ЄС

МЕМО/08/60 Brussels, 30 January 2008 Radical simplification of EU law: 5000 pages of Official Journal removed

30 січня було опубліковано Другий звіт Комісії ЄС про виконання Стратегії щодо спрощення регуляторного середовища до 2012 р.

Стратегія спрощення європейського законодавства була розроблена і почала вводитися в дію ще з 2005 р. 43 ініціативи було прийнято в 2006 р. і ще 16 – у 2007 р. Їх метою було поширення процедур щодо спрощення на всі сфери політики і подовження строків до 2009 р. Програмою передбачено використання таких законодавчих засобів [технік], як скасування, кодифікація, нова редакція. Програма охоплює 40 європейських правових актів, пов'язаних з адміністративними процедурами. Спрощення передбачається в усіх сферах законодавства, але на цей момент основна увага приділяється вирішенню проблем малих та середніх підприємств. Зазначено, що під час виконання Програми вже скасовано 300 правових актів, що містять понад 5 000 з 95 000 сторінок *acquis* Співтовариства.

Голова ЄК Жозе Баррозу зазначив, що наданий звіт демонструє серйозність ставлення Комісії до проблеми покращення правового регулювання. Наголошувалося на тому, що у подальшому процес спрощення законодавства буде інтенсифіковано. Комісії надає допомогу незалежна група експертів високого рівня, яка готує рекомендації щодо покращання регулювання і спрощення адміністративних процедур. Групу очолює Едмунд Штойбер, колишній міністр-президент Баварії. Комісія також створила спеціальний веб-сайт, на якому розміщуються пропозиції безпосередньо від підприємців і громадян щодо спрощення адміністративних процедур в європейському законодавстві.

Зазначалося, що у січні 2007 р. ЄС поставив за мету спростити до 2012 р. адміністративні процедури у сфері бізнесу на 25 %. Для спрощення законодавства ЄС будуть впроваджені такі заходи:

- побудова такої платіжної процедури, яка гарантуватиме громадянам ЄС можливість здійснення розрахунків будь-де в ЄС. Це дозволить заощадити 28 млрд євро на рік;

- скасування паперової документації на митниці, зближення між комп'ютерними системами 27 митних адміністрацій ЄС і сприяння розвитку міжнародної торгівлі буде результатом оновлення Митного кодексу та е-митниць¹², який передбачається прийняти у 2008 р. Нова електронна схема сприятиме активізації міжнародної торгівлі; очікувана економія – 2,5 млрд євро на рік;
- докорінний перегляд законодавства у сфері страхування (Solvency II), що призведе до заміни 14 документів єдиним актом, який забезпечуватиме рівний захист для застрахованих осіб на всій території ЄС від фінансових ризиків і таким чином посилюватиме впевненість споживачів, а також конкуренцію;
- впровадження вже влітку цього року «Акта щодо малого бізнесу для Європи», що сприятиме спрощенню правил для малого бізнесу;
- посилення конкуренції у сфері комп'ютеризованих систем бронювання, що покращить якість обслуговування у секторі повітряного транспорту;
- перегляд директиви щодо іграшок з метою оновлення вимог стосовно безпечності іграшок з огляду на їх хімічні, фізичні і механічні характеристики сприятиме запобіганню шкідливому впливу на дітей, а також покращанню функціонування внутрішніх ринків іграшок;
- зведення в один акт понад 2000 сторінок законодавства ЄС щодо транспортування територією ЄС небезпечних вантажів дорожнім, залізничним та водним транспортом;
- перегляд законодавства, яке регулює діяльність товариств, *acquis* щодо бухгалтерського обліку та аудиту, що дозволить зменшити кількість застарілих адміністративних вимог; перегляд Інтрастату¹³ скоротить перелік номенклатурних позицій у системі збору даних для статистичних потреб Співтовариства щодо торгівлі товарами між державами – членами ЄС.

¹² Е-митниця (e-customs) – нова інформаційна технологія, багатофункціональна комплексна система на кордонах держави, що поєднує у собі інформаційно-комунікативні технології і засоби для їх використання, а також сприяє врегулюванню кордонів країни з метою покращання їх захисту.

¹³ Система збору статистичних даних щодо торгівлі товарами між державами – членами ЄС.

Спрощення законодавства ЄС має на меті зробити правові акти більш чіткими, зрозумілими, адаптованими до технологічного прогресу та зручними для користування.

Форум юстиції

Area of Freedom Security & Justice boosted by launch of 'Justice Forum' (IP/08/183 Brussels, 5 February 2008)

5 лютого у м. Брюссель (Бельгія) заступник Голови Європейської Комісії Франко Фраттіні оголосив про те, що 15 квітня 2008 р. відбудеться відкриття нового унікального Форуму юстиції.

Він зазначив, що цей Форум буде відповідати потребам у більш адресних консультаціях у процесі пропонування і оцінювання політик і законів у сфері юстиції. «Це дозволить створити платформу для тих юристів, які щодня займаються впровадженням правових актів ЄС у нашій сфері, а сам характер цього Форуму сприятиме взаємному продуктивному обміну ідеями», – заявив високопосадовець.

Ф. Фраттіні висловив задоволення тим, що Форум об'єднає численні зацікавлені сторони: від захисників жертви – до суддів і юристів Верховного Суду, а також представників існуючих європейських мереж, що нині функціонують у цій сфері.

Комісія ухвалила Повідомлення «Заснування Форуму для обговорення судової політики і практики ЄС». Це Повідомлення містить обґрунтування, визначає формат, склад і методи роботи (у тому числі результати роботи) Форуму.

Метою запровадження цього Форуму є залучення юристів-практиків, до компетенції яких належать запровадження, виконання і результати політики правосуддя, свободи та безпеки.

Форум матиме наслідком:

- більш сфокусоване і ефективне законодавство;
- постійність і регулярність зустрічей групи експертів, що допоможе виявити реальні потреби юристів-практиків та проблеми, з якими вони стикаються під час застосування інструментів ЄС у сфері правосуддя;

- краще вивчення оцінки впливу в окремих сферах юстиції, встановлення прямих зв'язків із судовою гілкою влади та іншими акторами судових систем держав-членів;
- сприяння модельному процесу стандартного оцінювання, встановленому Повідомленням Комісії про оцінку політик ЄС у сфері свободи, безпеки і правосуддя (червень 2006 р.);
- об'єднання існуючих європейських мереж, що спеціалізуються на питаннях юстиції, і сприяння більш скоординованому обговоренню та обміну знаннями;
- визначення сфер проведення досліджень.

Спільний семінар Європейської Комісії та Світової енергетичної ради, присвячений обговоренню енергетичного майбутнього

IP/08/189 Brussels, 6 February 2008 European Commission and World Energy Council discuss the challenges of a sustainable energy future

6 лютого 2008 р. у м. Брюссель (Бельгія) відбувся спільний семінар Європейської Комісії та Світової енергетичної ради (СЕР), головні теми якого охоплювали коло проблем – від уразливості Європи у сфері безпеки енергетичних поставок до застосування нових технологій, які допоможуть забезпечити стале енергетичне середовище.

«Безпека енергетичних поставок і сталість йдуть пліч-о-пліч та відіграють важливу роль у енергетичному порядку денному ЄС. Але те, що ми стикнулися з цим викликом, означає, що ми повинні знати і свої слабкі місця, а також те, що ми дуже тісно пов'язані зі своїми енергетичними партнерами. І останнім, але не менш важливим є те, що це означає інвестування в енергетичні технології майбутнього вже сьогодні», – заявив Комісар ЄС з питань енергетики Андріс Пієбалґс.

СЕР щойно завершила дослідження ступеню захищеності Європи від енергетичних криз, метою якого було оцінювання оснащеності Європи для подолання цих викликів та надання політикам рекомендацій, зокрема щодо сприяння забезпеченню енергетичної ефективності і розвитку ринку відновлюваної енергії, подальшої диверсифікації енергії змішаного типу, внесення проектів використання ядерної енергії на розгляд політиків та на

народне обговорення, формування послідовних і цілеспрямованих політик у сфері досліджень та розвитку нових технологій і, насамперед, посилення політичного співробітництва на європейському рівні.

Другу частину спільного семінару Комісії було присвячено обміну думками щодо Стратегічного плану енергетичних технологій, який було ухвалено у листопаді 2007 р. Декілька положень плану передбачають просування ЄС у напрямі високоефективного та сталішого енергетичного майбутнього. Це, у свою чергу, вимагає ряду таких дій, як розвиток технологій виробництва біопалива другого покоління та технологій збирання та зберігання вуглецю, а також підвищення конкурентоспроможності фотогальванічної електрики. Прогресу в цій сфері буде присвячено Європейський саміт з енергетичних питань, що відбудеться у 2009 р.

Законодавче забезпечення Європейської системи контролю кордонів

MEMO/08/86 Brussels, 13 February 2008 Examining the creation of a European Border Surveillance System (EUROSUR)

13 лютого 2008 року Комісія ЄС представила Повідомлення щодо створення Європейської системи контролю кордонів (ЄСКК), головною метою якої є запобігання нелегальному перетину кордонів, зменшення кількості нелегальних мігрантів, які гинуть під час переїздів морем, та посилення безпеки всередині ЄС шляхом сприяння запобіганню міжнародній злочинності.

ЄСКК покликана надавати допомогу державам – членам ЄС у досягненні повної інформованості щодо ситуації на їх зовнішніх кордонах і підвищенні спроможності правоохоронних органів протидіяти порушенню кордонів. ЄСКК впроваджує загальну технічну систему для активізації співробітництва та зв'язків між органами влади держав – членів ЄС і спрощення використання найсучасніших технологій для контролю за кордонами. Головною метою впровадження такої системи є сприяння обміну інформацією (за винятком персональних даних) між існуючими національними та загальноєвропейськими системами.

Головну увагу було приділено питанню, яким чином може бути розвинена і запропонована державам-членам протягом наступних

років високотехнологічна система контролю кордонів. При цьому пріоритетною сферою було визначено захист східних і південних кордонів ЄС.

Контроль за кордонами має бути спрямований на досягнення таких цілей:

- скорочення кількості нелегальних іммігрантів, які перетинають кордони ЄС непоміченими. Важливість розв'язання цієї проблеми впливає з того, що національні системи контролю за кордонами охоплюють лише окремі частини зовнішніх кордонів ЄС. Тому необхідно забезпечувати органи, що здійснюють контроль за кордонами, вчасною і більш надійною інформацією, щоб вони мали змогу помітити, встановити особи, відстежити і перехопити тих, хто намагався нелегально перетнути кордони і, таким чином, скоротити кількість нелегальних іммігрантів;
- скорочення кількості загиблих нелегальних мігрантів шляхом урятування більшої кількості життів на морі. Проблема полягає в тому, що більшість нелегальних іммігрантів у пошуках міжнародного захисту подорожують у надзвичайно складних умовах, ризикуючи життям під час своїх намагань перетнути кордони на вантажних суднах тощо. Спроби дістатися узбережжя Європи на переповнених човнах спричинили збільшення кількості мігрантів, загиблих під час таких подорожей. Необхідно підвищити здатність прикордонних служб виявляти маленькі човники у відкритому морі, що дозволить збільшити рятувальні можливості прикордонників і врятувати більше життів. Але ця мета може бути досягнута лише через впровадження загальної стратегії, якою буде передбачено співробітництво з третіми країнами;
- підвищення внутрішньої безпеки ЄС шляхом сприяння запобіганню міжнародній злочинності. ЄСКК має на меті такі заходи запобігання міжнародній злочинності, як протидія тероризму, торгівлі людьми, контрабанді наркотиків, незаконному перевезенню зброї тощо, а також запровадження ефективної системи контролю кордонів як на національному, так і на загальноєвропейському рівні.

ЄСКК буде впроваджуватися в три етапи:

- метою першого є об'єднання і покращення існуючих систем і механізмів контролю за кордонами на рівні держав – членів ЄС та надання фінансової та логістичної підтримки третім країнам для забезпечення функціональної взаємодії у сфері контролю за кордонами;
- на другому етапі головним завданням стане покращення використання механізмів контролю за кордонами на загальноєвропейському рівні завдяки впровадженню європейських програм дослідження і розвитку та технічного забезпечення удосконаленими механізмами і датчиками;
- завданням третього є створення спільного простору обміну інформацією щодо морської зони ЄС на основі об'єднання всіх існуючих звітних і моніторингових систем щодо ситуації на морі під юрисдикцією держав-членів.

Словенія, яка у першій половині поточного року головує в ЄС, підкреслює, що контроль за кордонами є одним з основних пріоритетів. Разом з іншими державами – членами ЄС Словенія перевірятиме готовність держав-членів до розвитку системи контролю в'їзду–виїзду представників країн, які не є членами ЄС, до Шенгенської зони і з неї. Також Словенія наполягатиме на покращенні Європейської системи врегулювання зовнішнього кордону на базі Європейської системи врегулювання кордонів і розглядатиме визнання ЄСКК як пріоритетну мету.

Представлення Європейською Комісією Щорічної політичної стратегії

IP/08/227 Brussels, 13 February 2008 Commission presents policy priorities for 2009

13 лютого 2008 р. Європейська Комісія представила Щорічну політичну стратегію, в якій закріплено політичні пріоритети на 2009 р. У Стратегії визначено п'ять пріоритетних сфер: зростання і зайнятість; зміни клімату і стала Європа; запровадження спільної міграційної політики; надання пріоритету потребам громадян, а також Європа як світовий партнер.

Зазначалося, що Комісія прагнути до прийняття своїх законодавчих ініціатив, а також ініціюватиме дискусії з проблем

внутрішнього ринку, обговорення соціальних питань, що стоять на порядку денному, і перегляду бюджету. Голова ЄК Жозе Баррозу наголосив, що до вступу в дію Лісабонського договору слід сконцентрувати увагу на політичних ініціативах, представлених протягом останніх років. Основними пріоритетами політики ЄС на 2009 р. є економічні реформи, збільшення кількості робочих місць, вирішення проблеми зміни клімату та енергетичної нестабільності, міграційні процеси та посилення безпеки громадян.

Відносини з країнами – кандидатами на членство в ЄС розвиватимуться на основі загального консенсусу щодо розширення. Посилюватиметься робота з налагодження тісніших економічних і політичних зв'язків з іншими країнами світу. Комісія також продовжуватиме реалізацію програми з покращення регулювання, приділяючи головну увагу належному посиленню європейського законодавства та забезпеченню раціонального регулюванню програм фінансування.

У Щорічній політичній стратегії також пропонується мобілізувати людські та фінансові ресурси з метою збільшення можливостей Комісії впливати на стан справ у пріоритетних сферах. Комісія приділятиме особливу увагу новим можливостям і перевагам, які надаються громадянам ЄС Лісабонським договором. На основі цієї Стратегії Комісія буде ініціювати обмін думками щодо політичних пріоритетів на 2009 р. та їх відображення в бюджеті на 2009 р., а також у законодавчій та робочій програмі Комісії, яку буде схвалено в жовтні.

Обговорення Лісабонської стратегії та Лісабонського договору під час пленарного засідання Європейського Парламенту

EP Plenary Session – Appearance of the EU Council representatives before the EP19.02. - 20.02.2008

19–20 лютого 2008 р. у Страсбурзі відбулося пленарне засідання Європейського Парламенту. Головними темами обговорення були Лісабонська стратегія та Лісабонський договір. У дискусії взяли участь представники Республіки Словенія – міністр з розвитку Жига Турк та державний секретар з європейських справ Янез Ленарчіч.

У своїй промові щодо Лісабонської стратегії Ж. Турк наголосив, що Європа зараз є більш підготованою до того, щоб відкрити себе

світові і відігравати важливу роль у формуванні світових тенденцій. Також міністр зазначив, що на цей момент визначними є такі процеси, як глобалізація, комунікаційна революція, наближення до третьої індустріальної революції та «концептуального віку», в якому наш стиль життя визначається цінностями, значенням, співчуттям. Європа прагне формувати або навіть очолити формування цих тенденцій. Ідеї розвитку ЄС зараз сформовані у Лісабонській стратегії з розвитку і зайнятості. Йшлося і про те, що Лісабонська стратегія вже працює. Структурні реформи покращили основу європейської економіки, що дозволило легше долати кризи на фінансових ринках і приборкувати ціни на сировинні матеріали, зокрема на нафту та продовольчі товари.

Міністр також зазначив необхідність підтримки з боку зацікавлених осіб і органів, зокрема таких, як національні уряди, парламенти, соціальні партнери та громадянське суспільство. Було також підкреслено, що Лісабонська стратегія є одним з пріоритетів словенського головування.

Заходи, прийняті на загальноєвропейському рівні, повинні доповнити, спростити і посилити політичну діяльність у таких чотирьох пріоритетних для держав – членів ЄС сферах:

- захист довкілля;
- турбота про громадян та їхній соціальний статус;
- прагнення до активнішої Європи;
- прагнення до інноваційнішої і креативнішої Європи.

Зазначалася необхідність створення єдиного ринку як вирішального фактору для покращення стандартів життя громадян Європейського Союзу і конкурентоспроможності ЄС у сфері глобальної економіки.

Водночас міністр наголосив на необхідності здійснення капіталовкладень у дослідження, науку і технології шляхом координації напрямів загальноєвропейської і національних політик у цих галузях. Також важливим є покращення законодавчого регулювання внутрішнього ринку, зокрема зменшення бюрократичного тиску.

Міністр зазначив, що у березні цього року Рада ЄС має ухвалити настанови щодо європейських політик і висновки щодо політик зайнятості. Рада також ухвалить рекомендації для держав – членів

ЄС з урахуванням прогресу у введенні в дію національних програм реформ і запросить до співпраці щодо впровадження Лісабонської програми Співтовариства.

Під час сесії було представлено доповідь щодо Лісабонського договору, про що державний секретар з європейських справ Янез Ленарчіч зробив від імені Ради ЄС таку заяву:

«Головування вітає цю можливість для обговорення Лісабонського договору. Ми також вдячні Європейському Парламенту за проведену роботу, зокрема за звіт, підготовлений членами ЄП Р. Кобеттом та І. Мендесом де Віго. Ми погоджуємося з позитивними оцінками багатьох елементів цього Договору.

Безперечно, Європа стикається з численними викликами як усередині Союзу, так і на світовому рівні. Тому, безсумнівно, нам потрібні реформи.

Будучи сповненими бажання продовжувати процес зміцнення ефективності та демократизації Союзу, а також покращання його функціонування, у грудні 2007 р. представники урядів держав-членів підписали Лісабонський договір.

Вже багато говорилося про переваги Лісабонського договору, але я хотів би звернути увагу лише на головні з них:

- краще функціонування інституцій, що об'єднують 27 держав-членів;
- підвищення ефективності та спрощення процедур прийняття рішень у ЄС;
- зміцнення демократії і прозорості;
- наближення ЄС до своїх громадян.

Нашою спільною метою є введення Договору в дію 1 січня 2009 р. Для того, щоб досягти цієї мети, всі держави – члени ЄС повинні зараз сконцентрувати увагу на ратифікації Лісабонського договору.

Я вітаю ті держави-члени, які вже це зробили. Головування усвідомлює, що процедури ратифікації належать до виключної компетенції кожної окремої держави-члена, але водночас бажає, щоб процедури ратифікації відбувалися гладко та без ускладнень. Лісабонський договір є дуже добре підготовленим документом, що

дасть можливість Європейському Союзу легше розв'язувати сучасні проблеми.

Проте повне виконання та впровадження нового Договору вимагає певних попередніх домовленостей. Головування усвідомлює складність цього питання та пов'язану з цим потребу у єдиних рамках, що було погоджено на Грудневій Європейській Раді. З цією метою ми інтенсифікували співпрацю з прийдешнім французьким головуванням та інституціями.

Водночас я б хотів наголосити на тому, що багато з аспектів стосовно імплементації цього Договору можуть бути розвинуті лише після того, як Комісія внесе свої пропозиції і буде налагоджено співпрацю з Європейським Парламентом. Також до цього процесу буде залучено всі інші зацікавлені сторони.

Головування зазначає, що всі сторони, залучені до підготовчої роботи, діють відповідально. Ми хочемо, щоб так відбувалося й надалі, оскільки це дозволить нам зробити все можливе для успішної ратифікації та введення в дію Лісабонського договору».

Після тривалих дискусій Європейський Парламент більшістю голосів ратифікував Лісабонський договір.

Міністерська конференція з проблем управління зовнішніми кордонами ЄС

www.eu2008.si, 12.03.2008.

11–12 березня 2008 р. у м. Брдо (Республіка Словенія) відбулася міністерська конференція, присвячена проблемі управління зовнішніми кордонами ЄС. Головуючим на зустрічі був міністр внутрішніх справ Словенії, голова Ради з питань юстиції і внутрішніх справ Драгутін Мате. У конференції взяли участь міністри внутрішніх справ держав – членів ЄС, а також Ісландії, Норвегії та Швейцарії і Комісар ЄС з питань правосуддя, свободи та безпеки Франко Фраттіні.

Мета конференції – започаткування політичної дискусії щодо покращення управління зовнішніми кордонами ЄС за допомогою нових технологій для запобігання небажаному проникненню на територію ЄС, а також забезпечення відкритості і доступності простору, що сприятиме обміну цінностями та економічному зростанню. Словенія, яка нині головує в ЄС, поставила за мету

ухвалення Радою висновків за результатами цієї конференції, що забезпечать політичні настанови для подальшої роботи у цій сфері.

Конференція спиралася на три Повідомлення, що були прийняті Європейською Комісією у середині лютого 2008 р.:

- Повідомлення щодо оцінювання і подальшого розвитку Агентства FRONTEX (Європейське Агентство з управління операційним співробітництвом у сфері зовнішніх кордонів між державами – членами ЄС);
- Повідомлення щодо підготовки подальших кроків у сфері управління кордонами ЄС, що стосується ідеї запровадження автоматизованої системи в'їзду–виїзду та програми реєстрації туристів (ESTA);
- Повідомлення щодо створення Європейської системи контролю за кордонами.

Драгутін Мате зазначив, що це перша політична дискусія з приводу проблем майбутнього у сфері управління зовнішніми кордонами ЄС, і вона є дуже важливою. Конференція розпочалася з представлення Повідомлення Комісії щодо оцінювання і подальшого розвитку Агентства FRONTEX. Д. Мате зауважив, що держави-члени вважають за потрібне посилити роль Агентства в межах існуючих повноважень. Він також зазначив, що політика управління кордонами має розвиватися з урахуванням дотримання прав людини і згідно з принципами поділу відповідальності і солідарності, особливо на ділянках управління підвищеного ризику.

Було підтримано ідею посилення довготривалого співробітництва між FRONTEX та третіми країнами у сфері управління кордонами. Також було обговорено нові ідеї і технічні можливості, які можуть посилити контроль за кордонами і нададуть можливість надійної перевірки осіб. Особливу увагу було приділено спрощенню режиму перетинання кордонів для «доброчесних» туристів, автоматизації системи в'їзду–виїзду та електронній системі авторизації в'їзду–виїзду подорожувальників.

Під час дискусії були зроблені певні застереження, зокрема стосовно того, що запровадження нових технологій не зможе повністю замінити людський фактор при здійсненні контролю на кордонах, проте спростить рух пасажирів на всіх видах кордонів.

Було обговорено три етапи підготовки до запровадження системи ефективної боротьби з нелегальною імміграцією та організованою злочинністю до 2013 р. На першому етапі передбачається створити національні координаційні центри, які вже існують на території деяких держав-членів. Другий етап стосується впровадження високих технологій. На третьому етапі передбачається інтегрування всіх існуючих систем оповіщення і контролю та створення спільного простору для обміну інформацією, аби органи, що контролюють кордони, мали змогу користуватися цими системами.

У конференції взяли участь також секретар з внутрішньої безпеки США Майкл Чертофф та міністр юстиції США Майкл Мьюкейсі. М. Чертофф поділився досвідом та висловив погляди США щодо нагляду і управління кордонами та викликами, з якими вони стикаються. Він виокремив три основні елементи американської системи нагляду за кордонами: попереднє одержання даних про пасажирів, які збираються в'їхати до США; вимога забезпечення біометричними документами; збирання біометричної інформації після приїзду до США. Міністр юстиції США підкреслив, що робота органів США не може бути ефективною без активного співробітництва між державами-членами ЄС та США, як і боротьба з тероризмом та організованою злочинністю неможлива без співробітництва та солідарності між країнами.

Ф. Фраттіні у своєму виступі порушив ряд інших проблем, що обговорювалися під час конференції.

Він зазначив, що Європа потребує нового підходу до управління кордонами для того, щоб бути краще готовою до проблем, зумовлених процесом глобалізації, підвищенням мобільності і дедалі зростаючими загрозами безпеці. Він наголосив на тому, що Європа має бути на крок попереду від дедалі краще організованих угруповань терористів та злочинців, які віднаходять нові шляхи торгівлі людьми, наркотиками та зброєю.

Інноваційна та ефективна система контролю за кордонами повинна досягти, попри складності, балансу між забезпеченням вільного пересування через кордони дедалі зростаючої кількості людей і гарантуванням більшої безпеки для громадян Європи.

У своїй промові Ф. Фраттіні також порушив питання стосовно системи в'їзду–виїзду, програми реєстрації подорожувальників, електронної системи авторизації в'їзду–виїзду подорожувальників, EUROSUR, Агенції FRONTEX.

Він зазначив, що метою системи в'їзду–виїзду є реєстрація дат та місць в'їзду–виїзду громадян третіх країн, допущених до Шенгенської зони на короткострокове перебування. До системи вноситимуться записи про пересування як тих осіб, які мають візи, так і тих, які їх не мають, на всіх пунктах перетину зовнішніх кордонів ЄС. У системі мають використовуватися біометричні характеристики для забезпечення точної відповідності запису даних про в'їзд і виїзд кожної особи.

Наголошувалося також на необхідності громадянам третіх країн мати біометричні паспорти, що полегшить їх подорожування. Треті країни, що мають візові відносини з Європою, мають розпочати впровадження біометричних паспортів, щоб засвідчити свою політичну волю до співпраці та посилювати зв'язок між ідентифікаційними документами та їх власниками.

Ф. Фраттіні також висловив міркування щодо електронної системи авторизації в'їзду–виїзду подорожувальників. Він підкреслив, що візи вже не є сучасним інструментами у глобалізованому світі з підвищеною мобільністю, де Європа не лише стикається з новими проблемами в галузі безпеки, а й має потенціал для використання найсучасніших технологій. Комісар зазначив, що з впровадженням нової електронної системи авторизації, сумлінні громадяни третіх країн вже не повинні будуть особисто йти до консульства і годинами очікувати на свою чергу. Ця система також дозволить національним органам влади індивідуально перевіряти кожного пасажира перед посадкою у літак, що прямує до Європи.

На думку Ф. Фраттіні впровадження нової системи EUROSUR має на меті: скорочення кількості незареєстрованих іммігрантів на території ЄС; зменшення кількості жертв серед іммігрантів, які дістаються Європи морем; підвищення внутрішньої безпеки ЄС шляхом запобігання транскордонній злочинності. Система охоплюватиме сухопутні та морські кордони ЄС. Пріоритет буде надано східним і південним кордонам.

Ф. Фраттіні також наполягав на посиленні ролі Агентства FRONTEX.

За результатами дискусії між Європейським Парламентом та Радою Комісія надасть у 2009–2010 рр. законодавчі пропозиції, необхідні для впровадження системи в'їзду–виїзду, програми реєстрації подорожувальників та системи електронної авторизації, перегляду повноважень FRONTEX, а також, за необхідності, подальшого розвитку EUROSUR. Нові заходи вживатимуться у 2012–2015 рр.

Сесія Європейської Ради, присвячена впровадженню другого етапу Лісабонської стратегії

www.eu2008.si, 13-14.03.2008

13–14 березня 2008 р. у м. Брюссель (Бельгія) відбулася весняна сесія Європейської Ради. Під час сесії розглядалися такі питання:

- Лісабонська стратегія;
- зміна клімату та енергетика;
- стабільність фінансових ринків;
- зростання та зайнятість;
- стан малого та середнього бізнесу;
- політика флексік'юриті.

Одним з найголовніших було обговорення початку другого етапу оновленої Лісабонської стратегії (2008–2010 рр.). Зазначалося, що з кінця грудня 2007 р. розпочалася підготовка до нового етапу Стратегії. До грудня були отримані звіти держав-членів щодо введення національних програм реформ, що є надзвичайно важливими для підготовки пакету документів на наступний трирічний період. Ці звіти були обговорені на сесії.

Завданням Словенського головування є забезпечення поступового переходу до наступного трирічного етапу Стратегії та впровадження запланованих реформ. Пакет документів на наступний період повинен бути спрямований на подолання сучасних загроз, з якими стикається Європа, особливо змін, зумовлених процесами глобалізації.

З огляду на це головна увага має приділятися таким аспектам:

- держави-члени повинні боротися за прийняття законів, які сприятимуть перетворенню Європи на найбільш креативний простір у світі;
- економічний і соціальний розвиток Європи повинен зосередитися на її культурній спадщині та багатстві;
- інвестування в людські ресурси і створення правових рамок для забезпечення флексік'юриті є принципово важливими для Європи;
- екологічна політика повинна бути основною рушійною силою, що сприятиме інноваціям та економічному зростанню.

Європейська Рада підтвердила чинність Інтегрованих настанов щодо зростання і зайнятості та прийняла спеціальні рекомендації для держав-членів. Вона закликала Європейську Комісію, Парламент та Раду зосередитися на якнайшвидшому впровадженні десяти пріоритетів, закріплених у Лісабонській програмі.

Також Європейська Рада підтвердила чинність чотирьох пріоритетних сфер Лісабонської стратегії:

- турбота про громадян;
- турбота про довкілля;
- конкурентоспроможніша економіка;
- знання та інновації.

Європейська Рада також закликала до прийняття нової соціальної програми, яка буде присвячена соціальним проблемам, демографічним змінам, становищу молоді, важливості освіти, міграції і міжкультурному діалогу. Також було наголошено на важливості усунення неписьменності серед молоді і скорочення безробіття.

Зазначалася важливість інвестування у дослідження та розвиток і освіту з метою запобігання «відтоку мозків». Європейська Рада виступає за введення «п'ятої свободи» – вільного руху знань і вживає заходів для покращення мобільності дослідників, студентів та викладачів університетів.

Значну увагу також було приділено значенню малих і середніх підприємств, зокрема інноваційних, а саме необхідності стимулювання підтримки їх зростання завдяки різним формам

фінансування. Європейська Рада повторила свій заклик до пришвидшення імплементації Директиви щодо послуг. Наголошувалося також на важливості єдиного ринку як головної передумови конкурентоспроможності ЄС у глобальному світі. Також були прийняті подальші настанови щодо зовнішнього виміру Лісабонської стратегії.

Значна частина дискусії була присвячена питанням енергетики та зміни клімату. Обговорювалося зовнішнє розширення енергетичної безпеки, зокрема безпека енергетичних поставок.

Лідери ЄС погодили часові рамки прийняття Пакету актів щодо енергетики і зміни клімату, що містить основні принципи для цих сфер. Європейська Рада запропонувала настанови для майбутньої роботи, акцентуючи увагу на таких аспектах:

- досягнення угоди щодо змісту Пакету до кінця 2008 р., що сприятиме якнайшвидшому його прийняттю у 2009 р.;
- основоположні принципи, на яких має ґрунтуватися угода, – прозорість, економічність, рентабельність, справедливість та солідарність, визнання відмінностей початкових позицій, специфічних ситуацій, потенціальних і попередніх зусиль держав – членів ЄС, необхідність сприяння стабільному економічному зростанню і запобіганню зловживань на ринку;
- розвиток ринкових механізмів для досягнення мети;
- аналіз та дії із запобігання витоку вуглецю в секторах, які є особливо вразливими щодо міжнародної конкуренції;
- 30 % скорочення викидів вуглецевого газу згідно із загальною світовою угодою;
- важливість національної і Європейської схем підтримки досягнення цілей;
- важливість правового забезпечення технологій уловлювання і використання вуглецю;
- розробка ефективних сталих критеріїв для біопалива;
- технологічний прогрес – дослідження, розвиток та впровадження нових енергетичних технологій для допомоги у досягненні дослідницьких цілей.

На сесії було затверджено план прийняття Пакету основних принципів, що становлять основу угоди щодо боротьби зі зміною клімату.

Частину дискусії було присвячено нещодавньому ажіотажу на міжнародному фінансовому ринку, а також питанню запобігання його повторенню у майбутньому. Європейська Рада закликала Раду з економічних та фінансових справ зосередитися на чотирьох основних питаннях: підвищення прозорості для інвесторів, ринки та стабілізатори; покращання оціночних стандартів, особливо оцінка неліквідних активів; посилення управління ризиками у фінансовій сфері; покращення функціонування ринку, враховуючи роль агенцій кредитного ризику.

Науково-практичне видання

РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Випуск 9

*За загальною редакцією В.О. Зайчука,
Керівника Апарату Верховної Ради України,
академіка АПН України*

Випуск підготували:

Копиленко О.Л. (керівник), Зайчук О.В., Ворошилова І.В., Мовчан Ю.В.,
Полинь Ю.С., Санченко А.Є.

Відповідальний за випуск

Білоусов Л.В.

Редактор

Бурсук О.Д.

Підписано до друку 14.04.2008.

Формат 60x90/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.

Ум. друк. арк. 5,00. Обл.-вид. арк. 4,00.

Оригінал-макет підготовлено в
Інституті законодавства Верховної Ради України
04053, м. Київ, пров. Несторівський, 4.